

MY UPCE

ČASOPIS
UNIVERZITY
PARDUBICE

05/2026, č. 117

Sgrafito jako ohrožený druh

Zuzana Wichterlová hledá na zdech zapomenuté poklady a jako první žena má Cenu Wernera von Siemense.

6

Chemie v hlavě, rychlost v nohách

Studentka Pavla Kvasničková obléká bílý plášť a tretry. Doběhla si pro stříbrnou medaili. Teď míří na doktorát.

20

Život na konci života

Kateřina Horáčková se věnuje paliativní péči. Kdy je na ni správný čas a s čím dokáže pomoci?

24

Volnost V životě. Ve výuce. V hlavě

Univerzitní merch je pro něj druhou kůží. Klidně v něm vyrazí na trek, vyhoupne se do sedla kola, hledá svou několikatisící kešku nebo zachraňuje přírodu. Jiří Nožička ho obléká, i když jde učit ekonomii na Dopravní fakultě Jana Pernera.

36

22**TŘIKRÁT O**

O kostech Arnošta z Pardubic

Historik František Šebek inicioval výzkum ostatků Arnošta z Pardubic uložených v Polsku. S rádcem Karla IV. si nakonec „potřásl“ rukou.

28**FOTOREPORTÁŽ**

Kampus, který žije

UPCE nejsou jen přednášky a studium, ale především lidé, se kterými se setkáváte každý den a utváříte tu správnou komunitu pro život.

EDITORIAL

Rektor Univerzity Pardubice

3**PIXEL**

Univerzitu Pardubice navštívil prezident Petr Pavel

4-5**FENOMÉN**

Sgrafito jako ohrožený druh

Restaurátorka Zuzana Wichterlová hledá na zdech zapomenuté poklady, leze po lešení, vychovává novou generaci a jako první žena získala Cenu Wernera von Siemense.

6-9**KAMPUS**

Stalo se na UPCE

Život na sedmi fakultách Univerzity Pardubice.

10-13**TÉMA**

Vědkyně na UPCE: Mezi vášni pro výzkum a překážkami

Vědkyně jsou napříč obory samozřejmě součástí akademického života. Proč jich je na UPCE ale stále málo?

14-15**ALUMNI**

Věrný železničí

Jeden z prvních absolventů Dopravní fakulty Jana Pernera projektuje vysokorychlostní železniční tratě. Proč se máme inspirovat třeba v Polsku?

16-19**GENERACE**

Chemie v hlavě, rychlost v nohách

Studentka Pavla Kvasničková obléká bílý plášť a tretry. Doběhla si pro stříbrnou medaili. Teď míří na doktorát na Fakultě chemicko-technologické.

20-21**FENOMÉN**

Život na konci života

Kateřina Horáčková z Fakulty zdravotnických studií se specializuje na paliativní péči. Kdy je na ni správný čas a s čím dokáže pomoci?

24-27**GENERACE**

Svaly versus hlava

Studuje, trénuje, tančuje a aktuálně nejvíc baví studenta Fakulty elektrotechniky a informatiky Matěje Kubelku kulturistika.

32-33**LIDÉ UPCE**

Odvaha zkoušet nové

Do výuky zařazuje Michaela Kotková Stříteská z Fakulty ekonomicko-správní neustále nové nástroje. Oceňují to studenti i rektor.

34-35**MY HOBBY**

Volnost

V životě. Ve výuce. V hlavě

Univerzitní merch je pro něj druhou kůží. Klidně v něm vyrazí na trek, vyhoupne se do sedla kola, hledá svou několikatisíc kešku nebo zachraňuje přírodu. Jiří Nožička ho obléká, i když jde učit ekonomii na Dopravní fakultě Jana Pernera.

36-39

Být aktivní

Univerzita Pardubice je místem, kde se setkává energie mladých lidí se zkušeností našich zaměstnanců. Společně vytváříme prostředí pro poznání, které má dopad daleko za hranice kampusu – do partnerských institucí, firem i komunit, s nimiž jsme v každodenním kontaktu.

V posledních letech jsme posunuli univerzitu významně kupředu. Dokončili jsme klíčové rekonstrukce a modernizovali univerzitní systémy a podařilo se nám získat prestižní výzkumné projekty. Zásadně jsme pokročili v digitalizaci a elektronizaci procesů a služeb. Rozšířili jsme elektronickou spisovou službu a služby ServiceDesku. Nasadili jsme moderní nástroje pro přípravu akreditací a elektronický zápis, vystavujeme dvojjazyčné diplomy, zavedli jsme dvojjazyčné ceremoniály a nastavili koncepci SAFE UPCE a Strategii udržitelného rozvoje. Nad rámec zákona jsme sjednotili doktorský příjem ve všech ročnících a úspěšně jsme obhájili HR Award.

Tento posun není náhodný. Je výsledkem dobře fungujícího soukolí sedmi fakult, více než tisíce zaměstnanců a přibližně 7500 studentů. Dovolte mi proto poděkovat vám všem za práci, která průběžně zvyšuje kvalitu i renomé naší univerzity.

Před námi stojí několik důležitých úkolů. Patří mezi ně výstavba nové budovy Fakulty zdravotnických studií, posílení kvality vzdělávací činnosti a opor pro vyučující, posílení digitalizace a elektronizace procesů a služeb a postupná rekonstrukce výukových prostor na jednotlivých součástech, včetně řešení bezbariérovosti a zázemí pro studium i volný čas. Současně budeme dál rozvíjet naši národní a mezinárodní spolupráci, komercializaci výsledků výzkumu a univerzitní doktorskou školu. Postupně budeme pokračovat v digitalizaci všech klíčových agend. Naše směřování stojí na datech, otevřené komunikaci a týmové spolupráci. I nadále budu usilovat o posílení značky Univerzity Pardubice jakožto multioborové univerzity s jasně definovanými a mezinárodně renomovanými vědeckými týmy.

Věřím, že společně dokážeme plně využít potenciál, který před sebou máme. Buďme aktivní, zvidaví a ambiciózní – nejen kvůli výsledkům, ale kvůli univerzitě, na kterou můžeme být hrdí.

prof. Ing. Libor Čapek, Ph.D., rektor

MYUPCE

ČASOPIS UNIVERZITY PARDUBICE

Vydává Univerzita Pardubice, Rektorát,
Oddělení propagace a vnějších vztahů, IČ: 00216275.

Adresa: Studentská 95, 532 10 Pardubice 2 **Telefon:** 466036413, 466036406 **E-mail:** myupce@upce.cz

Web: www.upce.cz/press **Redakce:** Zuzana Paulusová, Martina Macková, Lada Součková

Redakční okruh: Lucie Košfálková, Petra Bajerová, Martina Macková, Adrián Zeiner

Korektury: Nikola Nevečeřalová **Překlady:** Jazykové centrum Univerzity Pardubice

Fotodokumentace: Univerzitní konferenční centrum – Adrián Zeiner, Petr Špaček, Radek Plížik, Milan Reinberk (FCHT)
a archiv UPCE **Grafická úprava a sazba:** Andrea Hájková

Redakce si vyhrazuje právo krátit a editorsky upravovat texty.

Tisk: Vydavatelství a polygrafické středisko Univerzity Pardubice

Číslo: 117/2026, květen 2026, náklad 1000 ks

4 vydání ročně, ISSN 2788-0680, MK ČR E 22928

FOTO Michal Král

Prezident České republiky na UPCE. Prezident Petr Pavel s manželkou Evou navštívili na konci dubna poprvé Univerzitu Pardubice. Zatímco hlava státu diskutovala se studujícími v po strop zaplněné univerzitní aule, první dáma se v laboratořích zajímala o výzkum rakoviny slinivky.

Výzvu diskutovat s prezidentem přijali studentky a studenti okamžitě. Více než 350 míst v aule rozebrali během dvou minut od spuštění registrace. Prezidentovi mnozí děkovali za výkon jeho funkce a zajímali se třeba o to, jak si stojí české vysoké školství nebo co by jako hlava státu poradil mladým lidem. Padaly také otázky na témata spojená s válkou na Ukrajině a situací ukrajinských vysokoškoláků. Na závěr debaty si prezident s plnou aulou pořídil selfie a od rektora UPCE převzal Pamětní medaili univerzity. První dáma Eva Pavlová navštívila laboratoře Fakulty chemicko-technologické, kde se aktivně zajímala o výzkum vědeckého týmu prof. Michala Holčapka, který jako první objevil možnost detekovat rakovinu slinivky pouze z krve.

Sgrafito jako ohrožený druh

TEXT Zuzana Paulusová • FOTO Siemens, Archiv Zuzany Wichterlové

Vyrůstala mezi vědou a uměním. Rodiče dělali vědu, její dědeček byl Otto Wichterle a příbuzná je i se známou sochařkou Hanou Wichterlovou. Restaurátorka Zuzana Wichterlová nevytváří nová díla, ale zachraňuje ta, která by bez její péče zanikla. Byla jednou z prvních absolventek Institutu restaurování v Litomyšli, který předcházel Fakultě restaurování. Dnes tam vychovává další generace a za propojování výuky s praxí obdržela dokonce Cenu Wenera von Siemense.

Kovová konstrukce připevněná ke staré fasádě domu, obyčejné lešení dnes budí pozornost. Pohybuje se po něm hned několik postav v ochranné helmě a s prachovou maskou na obličeji. Kolem nich se vznášejí oblaka jemného prachu a ve vzduchu je cítit vůně vápenné malty. Chvilí stojí, hned klečí. A tak pořád dokola. Trpělivě odkrývají další a další vrstvy zapomenuté minulosti, když se pod nimi zastavuje dvojice turistů. „Co tam hledáte?“ ptá se žena. Restaurátoři otáčejí hlavu od malého ostrého kladívka a jedna z nich krátce vysvětlí, že fasáda ukrývá zapomenuté sgrafito. Zuzana Wichterlová navrací historickým budovám jejich barvu a podobu.

• Míváte při práci za zády často zvědavce?

Při restaurování venku nám většinou za zády nějaké publikum stojí. Někteří jen zvědavě přecházejí sem a tam, jiní pokládají různé otázky. A vy se buď rozhodnete odpovídat a vytrhnete se tak z koncentrace, nebo otázky necháte plynout do ztracena...

• Na co se nejčastěji ptají?

Velmi často chtějí vysvětlit, co právě děláme. Někdy nám chtějí také poradit, jak to dělat třeba lépe a rychleji.

• Pracujete raději v exteriéru nebo interiéru?

To je těžké říct. Exteriéry jsou extrémně náročné. Může být nesnesitelné vedro a slunce nebo naopak

vlezlá zima, může začít foukat a pršet, práci komplikuje i brzká tma. Každý večer je třeba vše uklidit, připevnit a zakrýt, aby v případě bouřky nic nesletělo z lešení nebo nám nenapršelo do barvy. Zase ale pracujete venku, na slunci. Uvnitř v kostech naopak při umělém světle i přes den a chlad je často i přes léto. Při práci na stropu stojíte na lešení, máte neustále zakloněnou hlavu a zvednuté ruce, po chvíli vás bolí úplně všechno, ale po čase si zvyknete (smích).

• Co se vám honí hlavou, když vylezete na lešení před nějaké dílo?

Vždycky je třeba si ho detailně prohlídnout. Jen se dívat, ideálně ještě se světlem v ruce, abyste viděli strukturu povrchu v bočním světle. To je vizuální průzkum, u kterého jsou velmi důležité naše zkušenosti. Čím je člověk zkušenější, tím víc věcí dokáže rozklíčovat pouhým okem. Potom na řadu přichází detailní materiálový a uměleckohistorický průzkum, jehož výsledky pak konfrontujete s tím, co jste viděli.

• Je pro vás zajímavější okamžik objevování nebo dokončování?

Baví mě objevování, které doprovází počáteční průzkum. Když objevíte třeba krásnou figurální malbu, je samozřejmě strašně lákavé jít po ní dál. Ale v tenhle moment se restaurátor musí zastavit a uvědomit si,

co je cílem práce, a musí se zase vrátit na zem... Cílem totiž nebývá zjistit, jestli je tam figurka, jestli třeba mává, nebo jestli andělíček je oděný do košilky, ale správně se rozhodnout, jestli vrstvu odkrýt. Při každém odkryvu se totiž ničí jiné, novější vrstvy. Nebo chybí prostředky udělat odkryv dostatečně citlivě a může se tím poničit odkrývaná malba. Někdy tím nejlepším, co může člověk pro objevenou malbu udělat, je znovu ji zakrýt, a nechat ji schovanou pro další generace. Restaurátor musí myslet nadčasově, v řádu desítek a stovek let. Dokončit samotnou práci je velké vítězství, ale odevzdat k ní dokumentaci je ještě větší (smích).

3 **Vy jste vyrůstala ve vědecko-kulturním prostředí. Je to důvod, proč dnes děláte, co děláte?**

Oba rodiče dělali vědu a učili na vysoké škole, takže nějakou takovou tradici v rodině máme. Ale já jsem to tak v plánu neměla. Šla jsem studovat architekturu, kde jsem rychle zjistila, že nechci jen stát u prkna, ale chci dělat rukama. Takhle jsem se dostala do Litomyšle. Původně jsem chtěla jen restaurovat, k pedagogice jsem přišla souhrou náhod. A vědu jsem nechtěla dělat, protože jsem měla pocit, že v ní nemůžu ve své rodině konkurovat.

3 **Váš dědeček byl velmi slavný vědec Otto Wichterle. Jaké na něj máte vzpomínky?**

Jako na dědečka. Až do revoluce nebyl známý, takže jsem

vyrůstala s normálním dědečkem, který dělal docela zajímavé věci, byl vtipný a měl dobré nápady. Ale to, že je opravdu známý, nám došlo až po revoluci. Předtím to byla taková legenda. Věděli jsme, že něco vytvořil a že je to dobré, ale noviny o něm nepsaly (smích).

3 **Nemůžeme opomenout jednu z nejvýznamnějších představitelk českého moderního sochařství Hanu Wichterlovou, na kterou máte také rodinnou vazbu.**

To byla sestra mého dědečka, se kterou jsem se setkala jako velmi mladá. Byl to pro mě vždy intenzivní zážitek, protože pracovala a zároveň bydlela v takovém maličkém ateliéru pod Petřínem, byl to vlastně takový zahradní domek plný soch. To svobodné a tvůrčí prostředí pro mě jako pro dítě bylo velmi fascinující.

3 **Vy se ale specializujete na průzkum a restaurování sgrafit – kde všude na ně můžeme narazit?**

Ty renesanční, kterým se věnuji přednostně, jsou především na fasádách staveb, jako jsou zámky, měšťanské domy, radnice a někdy i kostely. Protože se věnujeme technice sgrafit, jsou pro nás nejzajímavější ta, která jsou ochráněná před povětrností a zároveň unikla pozornosti restaurátorů. Taková sgrafita nesou opravdové stopy původních tvůrců. Často jde o sgrafita, která se díky nějaké přestavbě či přístavbě dostala do interiérů, do půdních prostor zámků. Není to tak neobvyklé, jak se to zdá. Takové

„Vyrůstala jsem s normálním dědečkem, který dělal docela zajímavé věci, byl vtipný a měl dobré nápady. Ale to, že je opravdu známý, nám došlo až po revoluci.“

úplně autentické sgrafito je například na půdě v Horšovském Týně, v Telči, v Prachaticích, ale i v Litomyšli či v Doudlebech na zámku.

📍 Co s takovými sgrafity dělat?

Já bych byla ze všeho nejradši, kdyby taková sgrafita dostala speciální památkovou ochranu a nikdo by na ně nesměl sahat. Hlavně ne žádný restaurátor (smích). Nebo maximálně udělat úplně základní konzervaci. Jsou to doklady, které už nikde jinde a nikdy jindy nebudou. Jejich největší hodnotou je jejich nedotčenost. Jako kdyby někdo před 450 lety odložil špachtli a odešel.

📍 Můžete je všechny pomoci uchovat do budoucna?

Zrovna jsme uprostřed projektu, který se mapováním sgrafitových objektů zabývá. Děláme jejich soupis, takže se dostanou víc do povědomí. Ty nedotčené, autentické jsou mnohdy na zámcích, mluvíme o nich proto s kastelány či majiteli a vysvětlujeme jim, jak unikátní a cenné jsou. Možná se je díky tomu podaří časem zahrnout i do prohlídkových tras a ukázat jejich autenticitu.

📍 Na které sgrafito nemůžete zapomenout?

Pro mě bylo asi největším objevem sgrafito v Telči na půdě zámku, kde se nám podařilo nově přečíst specifickou techniku stínování pomocí špachtle, kterou jsme pak nazvali stínování prokletováním. Dalším příkladem je figurální výjev pod omítkami na fasádě zámku v Adršpachu. Jde o techniku sgrafita kombinovanou se žlutou a modrou barvou. Tyto objevy jednoznačně dokládají to, co si už dlouho myslíme, že technika renesančních sgrafit je mnohem bohatší, než si dříve odborníci mysleli.

📍 Jaké výjevy je tam možné vidět?

Sgrafito v Telči zobrazuje iluzivní architekturu a rostlinné ornamenty. Sgrafito v Adršpachu ještě není odkryté, jeho existenci nám potvrdily pouze sondy, ale už teď je tam možné rozeznat biblický příběh Přechod řeky Jordán. Co je na dalších výjevech, zatím nevíme. Renesanční sgrafita se vyznačovala tím, že zobrazovala

jednotlivé obrazy vedle sebe v horizontálních pásech.

📍 Dalo by se říct jako dnešní komiks?

Něco podobného. Například na domech ve Slavonicích sgrafita představují ilustrace k jednotlivým příběhům z bible, je tam třeba Noemova archa, Stvoření Evy nebo David s Goliášem. Výjevy z bible bývají na sgrafitech časté, stejně jako motivy z mytologie. Témata si vybírali přímo majitelé, tehdejší panstvo, výjevy odkazují k nejrůznějším ctnostem.

📍 A vaším úkolem je opravit je tak, aby vypadaly jako původně?

To úplně ne. Po restaurování by dílo nemělo vypadat jako nové, měly by mu zůstat stopy stáří. Ta historie, kterou prošlo, je pro nás také velmi cenná. A při doplňování chybějících částí není vždy cílem udělat to stejnou technikou, jako to bylo provedeno původně. To je takový mýtus, který okolo naší práce panuje. Například olejomalba se neretušeje olejovou barvou. Jedním z hlavních požadavků je, aby naše zásahy byly nejen kompatibilní, ale i odstranitelné. V tom nám často lépe slouží moderní materiály a techniky.

📍 Které moderní technologie používáte?

Například injektáž. Používá se v místě, kde se oddělily vrstvy omítek a je mezi nimi dutina. Kdybyste ji tam nechali, bude se zvětšovat, až to celé odpadne. Injektáž to pomůže zachránit. Pečlivě vybíráte místo, kde do omítek vyvrtáte díрку a v tom místě ji napustíte speciálním materiálem, takovou řídkou maltou.

📍 Jste s kolegy tak trochu průkopníky této metody u nás, je to tak?

V podstatě ano. Částečně tuto techniku kolegové přivezli ze zahraničí a částečně vznikala průkopnický u nás, mezi absolventy litomyšlské školy. Nejde jen o materiál, ale zejména o samotnou techniku injektáže, o vybavení, které k tomu je potřeba. To všechno jsme postupně hledali, protože sehnat injektážní materiál i vybavení na injektáž bylo velmi obtížné. Leckdy to byla cesta pokus omyl, ale jedinec ta vede k objevu

něčeho nového, co opravdu funguje. Mimochodem injekce je také jednou z činností, která se obtížně teoreticky předává, protože na každé omítce funguje trochu jinak. Proto, když přijdu za studenty na lešení, snažím se jim hned neradit. Vždycky je nechám, ať mi nejdřív poví, s čím se potýkají a jak to řeší, co jim jde a co jim nejde. Pak to prakticky zkusím a teprve pak do toho můžu vstoupit. Něco jiného je teorie a něco jiného je reálná praxe.

4 Máte nějakou práci, na kterou jste obzvlášť pyšná? Největší srdcovky jsou věci, na kterých jsme začínali. Na zámku Kratochvíle jsme zažili hodně intenzivní začátky. Člověk se rozkoukával v nové profesi, postupně jsme si vytvořili tým spolupracovníků, neměli jsme rodiny, celou sezonu jsme pracovali v podstatě kontinuálně. Domů jsme si jezdili akorát vyprat. To byly doby, kdy se toho člověk nejvíc naučil, zejména ze svých chyb, z nichž se učím pořád. Druhou srdcovkou jsou Slavonice, kde se nám otevřely obzory ohledně sgrafitových fasád. A tou třetí je zámek Červená Lhota, kde jsme přečkali dobu covidovou a zámek nám odkryl krásné malby a štuky. Na všech místech se nám podařilo navázat i hezké vztahy s kastelány a s místními obyvateli, pak se ta práce hned dělá lépe.

5 Jste teď víc pedagožka nebo restaurátorka? Momentálně jsem ve specifické poloze, protože zastávám funkci proděkanky pro vnější vztahy na Fakultě restaurování. Částečně jsem na projektu a také se snažím poprat se svým doktorátem. Na studenty si ale ráda čas najdu vždy, když je to možné. Práce s nimi mě nabíjí.

6 Za práci se studenty a svůj přístup k nim jste nedávno získala ocenění Wernera von Siemense. Co to pro vaši další práci znamená?

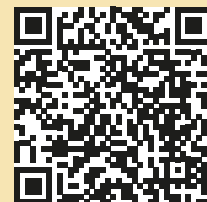
Ocenění si skutečně velmi vážím, nicméně vnímám to jako cenu nejen pro mě, ale pro všechny kolegy, se kterými se na výuce podílím. Učit studenty otevřeně, odvážně, kriticky, sebevědomě a s pokorou myslet je fascinující úkol. Jedině tak může vyrůstat zdravá silná společnost, a jsem ráda, že k tomu můžu přispět.

7 Mají čerství studenti nějaká očekávání, která se nepotkávají s realitou?

Doufám, že nemají, že je s tou realitou dostatečně konfrontujeme už v rámci přijímacích pohovorů. Takový univerzální náhled na restaurování je, že restaurátor si jen tvoří a maluje. Ale to je dost zkrácené. Je to velmi komplexní obor. Dobrý restaurátor by měl být skvělý výtvarně, řemeslně, znát technologii, chemii, vyznat se v dějinách umění, umět si přečíst stavebně-historický průzkum, znát grafické programy a další věci. Měl by si také umět přiznat, kde je jeho slabina a že je čas říct si o pomoc třeba historikovi umění. A zvláště k některým oborům, jako je nástěnná malba či socha, patří mnohdy i náročná fyzická práce.

8 Čeká vás v blízké době nějaká zajímavá zakázka? Spíš velká výzva, protože v jednom objektu v obci Hradištko spadl kus stropu a rozsypal se na puzzle. Naším úkolem je tyto fragmenty barokní nástěnné malby osadit zpátky, což bude těžké zejména technologicky.

Co Zuzanu Wichterlovou na učení restaurování baví a za jaké vlastnosti ji její studenti oceňují? Je restaurátorů v Česku dost a kde vidí svůj obor za deset let? Dozvíte se v podcastu UPCE On Air.

MgA. Zuzana Wichterlová, Dis.

Působí na Fakultě restaurování v Litomyšli. Dlouhodobě se věnuje výuce i vedení studentů při praktických restaurátorských projektech. Přednáší, vede semináře a odborné práce studentů. Klíčovou součástí výuky je především praxe v terénu. Je autorkou monografie Průzkum techniky renesančního sgrafita. V současnosti je zapojena do doktorského programu Konzervační vědy v péči o hmotné dědictví. Za vysokou profesionalitu pedagogické práce a za mimořádné úsilí propojovat výuku s praxí získala jako první žena v historii Cenu Wernera von Siemense pro nejlepšího pedagogického pracovníka. Pochází z rodiny významného českého vědce Otto Wichterleho. Je vdaná, její muž je sochař a mají čtyři děti.

1

2

3

LEDEN**UPCE má nový akademický senát**

Klíčový samosprávný orgán Univerzity Pardubice má nové složení. Třiačtyřicetičlenný zastupitelský sbor tvoří členky a členové akademické obce i studující. Novým předsedou byl zvolen Mgr. Michal Kleprlík, Ph.D. (FF) a za studující Michaela Jindřichová (FF). Ta se stala současně předsedkyní organizace Studentská rada UPCE. Mezi úkoly senátu patří otázky akademického života, schvalování dlouhodobého záměru UPCE i rozpočtu, projednávání vnitřních předpisů nebo komentování strategického směřování univerzity. **1**

LEDEN**FES řeší prestižní evropský projekt**

Akademici z Fakulty ekonomicko-správní uspěli v evropské soutěži a získali prestižní grant Jean Monnet modul v programu Erasmus+. Tým vedený doktorkou Janderovou se v rámci realizace projektu FLEVEES zaměřuje primárně na výzkum v oblasti unijních politik. Má také prohloubit znalosti studentů financí a veřejné správy v problematice práva Evropské unie a tvorby veřejných politik v EU, s důrazem na oblasti ochrany životního prostředí a měnové politiky. Součástí projektu jsou nově koncipované předměty, přednášky a odborné workshopy pro studenty i širší veřejnost a další aktivity posilující porozumění fungování Evropské unie a jejím aktuálním výzvám. Realizace projektu přispěje ke zkvalitnění výuky a posílení mezinárodního rozměru fakulty. Projekt je financován Evropskou unií.

LEDEN**Záchranáři trénovali na horách**

Zdravotničtí záchranáři okusili pravé zimní počasí a extrémní podmínky od mlh, silného mrazu a větru až po krásné slunečné dny za odměnu. Každý den zimního kurzu, který pro ně pořádala Katedra tělovýchovy a sportu, začínali otužováním, po kterém následoval nabitý program. Ten vyplňovaly i letos hlavně mapy, buzola a azimuty. Budoucí záchranáři se učili orientovat v zimním terénu, pracovali s lavinovými vyhledávači, pátrali po zmrzlých a zraněných, zkoušeli si předávat informace v náročných podmínkách, a především se učili, jak se bezpečně chovat na horách. Tradičně zašli i na Horskou službu, kde diskutovali s místními záchranáři. Expedici Praděd 1491 úspěšně dokončili všichni účastníci. **2**

LEDEN**Spolupráce UPCE s onsemi pokračuje**

Univerzita Pardubice a největší tuzemský výrobce polovodičů, nadnárodní společnost onsemi, uzavřely memorandum o vzájemné spolupráci. Ta se promítá jak do oblasti vzdělávání, výzkumu, práce s talenty, tak i do rozvoje studijních programů na Fakultě chemicko-technologické. Od následujícího akademického roku proto uchazečům o studium nabízí nový bakalářský studijní program Anorganické materiály pro optoelektroniku, který reflektuje aktuální potřeby polovodičového průmyslu. U příležitosti podpisu memoranda společnost onsemi ocenila také vedoucího Centra materiálů a nanotechnologií FChT prof. Tomáše Wágnera. Ocenění je uznáním jeho dlouhodobého přínosu ke spolupráci, a zejména za vývoj v oblasti polovodičových materiálů a struktur. **3**

4

6

5

7

ÚNOR

Chemiklání propojilo univerzity v Evropě

Na Fakultě chemicko-technologické se konal 11. ročník soutěže Chemiklání, který do Pardubic přilákal středoškoláky a středoškolačky z 54 škol z Česka i Slovenska. V časovém limitu řešili soutěžící až 60 náročných úloh napříč obory chemie. O pár dnů později se soutěž přesunula do dalších dvou zemí. Svě znalosti otestovali nejdříve studující na dvou místech ve Velké Británii – posedmé se chemické síly měřily na University of Cambridge a podruhé na Rugby School. Odtud Chemiklání zamířilo ještě na Institute of Science and Technology Austria nedaleko Vídně. **4**

BŘEZEN

Tým prof. Holčapka si připsal další publikaci

Tým analytických chemiků pod vedením prof. Michala Holčapka z Fakulty chemicko-technologické zpřesňuje svoji metodu, která umí odhalit rakovinu slinivky břišní z pouhé krve. Jejich nejnovější zjištění publikoval časopis Communications Medicine, který je součástí portfolia prestižního nakladatelství Nature. Výzkumníci se dlouhodobě zabývají analýzou lipidů a jejím využitím v detekci různých typů rakoviny. Sérii vzorků měřili ve spolupráci se společností Lipidica, která je společnou firmou Univerzity Pardubice a holdingu FONS JK Group. Prestižní publikace vyvolala velký ohlas jak v ČR, tak v zahraničí. **5**

BŘEZEN

Veletrh Kontakt nabídl práci

Jedinečnou příležitost setkat se s možnými budoucími zaměstnavateli připravila pro své studující UPCE. Veletrh pracovních příležitostí Kontakt jim přímo v kampusu ukázal 79 firem a institucí. Studující mohli na akci osobně mluvit s personálními manažery o pracovních nabídkách, stážích i možnostech uplatnění po studiu. Veletrh jim přinesl nové kontakty, inspiraci i první krok k budoucí kariéře. Navíc nabídl praktické workshopy a konzultace životopisů i LinkedIn profilů, pohovory nanečisto, možnost pořídit si profesionální portrétovou fotku a také soutěže o ceny. **6**

BŘEZEN

Rektor na inauguraci ocenil osobnosti

Univerzita Pardubice slavnostně uvedla do funkce rektora profesora Libora Čapka, který vstoupil do svého druhého funkčního období. Během akademického obřadu rektor předal také insignie prorektorům a prorektorkám a ocenil téměř 30 osobností z prostředí univerzity a zástupců veřejného života, samosprávy i partnerských organizací, které se podílely na jejím rozvoji nebo dlouhodobě podporují její aktivity. „Univerzita stojí na lidech, kteří jí svými nápady, prací a odhodláním dlouhodobě rozvíjejí. Jsem rád, že jsme při této příležitosti mohli ocenit osobnosti, které významně přispívají k rozvoji naší univerzity,“ uvedl rektor. Přehled všech oceněných naleznete na webu UPCE. **7**

8

10

11

9

12

BŘEZEN

Oceněná profesorka Lenderová

Nejvyšší vědecké ocenění, Plaketu rektora Univerzity Pardubice, získala historička prof. Milena Lenderová, a to za mimořádné aktivity ve vědecko-výzkumné a tvůrčí činnosti. Stála u zrodu dnešní Fakulty filozofické, byla její první děkankou a zásadně ji formovala a nasměrovala do budoucnosti. Ve vědecké práci se věnuje dějinám 19. století, gender history, každodennosti i dětství a česko-francouzským kulturním vztahům. Jako první česká historička otevřela téma dějin žen a dětství z pohledu historické antropologie a významně přispěla k tomu, že se tyto oblasti staly plnohodnotnou součástí českého historického bádání. **8**

BŘEZEN

UPCE má golfový tým

Na Univerzitě Pardubice vznikl první golfový tým – UPCE Golf Team. Univerzitu bude reprezentovat na golfových turnajích univerzitních lig. Zatím má sedm hráčů, svého manažera, vizuální styl i profil na instagramu, kde můžete sledovat jeho úspěchy. Poprvé se tým představil na hřišti Black Bridge v Praze v soutěži UNI Match Play. Tamní green okusila pětice našich studujících a čelila velké výzvě – porazit loňského vítěze, tým České zemědělské univerzity. Soupeř byl silný, přesto proti němu získali první cenný bod. Další dvě kola se konala v dubnu na hřišti Loreta Golf Club Pyšely a Prague City Golf – Vinoř.

BŘEZEN

Udržitelné jaro na UPCE

V první jarní den spustila UPCE nový program Udržitelné jaro, který nabídl sérii akcí zaměřených na udržitelnost a odpovědný přístup k životnímu prostředí. Odstartoval instalací dřevěné plastiky Strom života v Univerzitní knihovně. Následovaly další akce – sbíraly se použité mobilní telefony, uklízel se pardubický i litomyšlský kampus, vyráběly se ptačí budky, vyměňovaly se rostliny a květiny na zeleném swapu, obnovovala se komunitní zahrádka a program doplnily i zajímavé přednášky a workshopy. Aktivity propojily vzdělávání, komunitní život i kreativitu účastníků přímo v kampusu a vyvrcholily akcemi ke Dni Země. **9**

BŘEZEN

Na UPCE se odehrála e-sportová bitva

Univerzita Pardubice se zase střetla se sousední Univerzitou Hradec Králové v počítačových hrách. Týmy se utkaly ve dvou tradičních a oblíbených hrách Counter-Strike 2 a v League of Legends a letos poprvé i v absolutní novince derby – Teamfight Tactics. I když byl souboj napínavý, vítězství brala nakonec parta z UHK. Historicky 5. derby východočeských univerzit přilákalo do auly i studující a zvědavé fanoušky. Ti mohli v aule navštívit i festival japonské kultury s účastí cosplays UPCE CON, game zónu s air hokejem nebo herní konzoli PlayStation 5 a zastavit se u tematických stánků. Akci zpestřili také český hudební interpret a producent Name is Eric a hudebník a rapper Lil Fault. **10 až 12**

13

14

15

DUBEN

Rozhýbejme univerzitu na podporu kolegy

Hned 1. dubna odstartoval na UPCE šestý ročník pohybové výzvy Rozhýbejme univerzitu. Studující i zaměstnaní celý měsíc sbírali kilometry chůzí, během nebo jízdu na kole. I letos měla akce charitativní rozměr. UPCE se spojila s Nadací ČEZ, aby společně pomohly akademikovi a bývalému proděkanovi Fakulty filozofické Ivu Říhovi, který bojuje s onemocněním ALS, které postupně omezuje jeho hybnost, řeč i dýchání. Cílovou částku 150 tisíc se přitom podařilo vybrat během pár dní. Na závěr soutěže čekalo na nejlepší jednotlivce i vítězný fakultní tým slavnostní vyhlášení a předání cen.

DUBEN

Den zdraví na UPCE

Univerzita Pardubice u příležitosti Světového dne zdraví znovu svým zaměstnaným připomněla, že je důležité věnovat se podpoře zdraví a zlepšovat povědomí o důležitých zdravotních tématech. HR oddělení připravilo pestrý program plný inspirace, praktických ukázek i odborných rad týkajících se prevence a péče o zdraví. Účastníci dostali odpovědi na otázky, jak bezpečně a efektivně používat léky, co je bolest a její prožitky nebo co a jak říci dispečerovi na lince 155 při zachraňování života. A nechyběla ani výživová poradna a analýza tělesného zdraví nebo měření zraku. **13**

DUBEN

Tradiční event tentokrát o Společnosti a odolnosti

Fakulty ekonomicko-správní a filozofická uspořádaly svou tradiční akci Společnost a její správa, tentokrát s podtitulem Společnost a odolnost. Na univerzitě vystoupily zajímavé osobnosti jako herec, režisér a humorista Milan Šteindler, hokejový trenér, pedagog a kouč Marián Jelínek, vládní zmocněnkyně pro záležitosti romské menšiny Lucie Fuková nebo poslankyně Anežka Nedomová. Program doplnily workshopy na téma Work-life balance, Tichá rezistence nebo Jak se nedostat na záchytku a do blázince. **14 a 15**

DUBEN

Na UPCE přednášel profesor Li z Japonska

Světově uznávaný odborník na lesní medicínu a imunologii profesor Qing Li z Tokia, který se dlouhodobě věnuje vlivu přírodního prostředí na lidské zdraví, dorazil do Pardubic. Spolu s dalšími světovými lidry v péči o zdraví vystoupil na mezinárodní konferenci MEKON, kterou pořádala Fakulta zdravotnických studií a na které přivítala více než 220 odborníků, studentů i profesionálů v péči o pacienty a klienty. Vyslechli si příspěvky od nejnovějších trendů v ošetřovatelství až po integraci důkazů do praxe včetně globálních výzev. Součástí konference byla i Celostátní studentská vědecká konference bakalářských, magisterských a doktorských nelékařských zdravotnických oborů.

VĚDKYNĚ NA UPCE:

Mezi vášní pro výzkum a překážkami

TEXT Zuzana Paulusová • ILUSTRACE Archiv UPCE

Potkáváte je každý den. V aule, v knihovně, ve frontě na oběd. Sedí vedle vás na přednáškách, vedou semináře, pracují v laboratořích. Vědkyně. Na Univerzitě Pardubice jsou napříč obory samozřejmou součástí akademického života. Přesto jich s rostoucí kariérou ubývá. Proč?

Na tuto otázku hledá odpovědi historička Veronika Lacinová Najmanová z Fakulty filozofické. Dlouhodobě sleduje, jak se ženy ve vědě prosazují, kde narážejí a co jejich profesní dráhu zpomaluje. „Ženy se stále setkávají se stereotypy o tom, kdo se hodí pro vědeckou práci nebo zda mají dostatečné vlohky pro technické či přírodovědné obory. Zároveň často složitěji sladují práci s rodinným životem,“ popisuje.

Cesta k vědě

Její vlastní cesta k vědě přitom nebyla předem daná. Rozhodla se pro ni až v závěru magisterského studia, kdy začala uvažovat o doktorském programu. Důležitou roli sehrála její vyučující, historička Milena Lenderová. „Byla pro mě zásadní inspirací – odborně i lidsky,“ říká.

Dnes se sama věnuje výzkumu každodennosti. Zkoumá, jak ženy v minulosti skutečně používaly antikoncepci, a opírá se přitom i o rozhovory s pamětnicemi. Právě konkrétní zkušenosti jí pomáhají doplňovat obraz historie, který v učebnicích často chybí. Sama se tak stává příkladem pro ostatní a píše konkrétní příběh ženy vědkyně. Podle ní jsou

vzory a to, koho studující během studia potkávají, nesmírně důležité. „Pokud studentky nevidí ženy ve vedoucích rolích, hůře si představují, že by se na podobnou pozici mohly dostat samy,“ vysvětluje. Tomu odpovídají i statistiky. Zatímco ženy tvoří většinu absolventů vysokých škol, na vyšších akademických pozicích jejich podíl klesá. Na Univerzitě Pardubice je mezi akademiky přibližně 40 % žen, docentek je necelých 28 % a profesorek jen zhruba pětina. Podobný vývoj je patrný v celém Česku, které oproti jiným evropským zemím zaostává.

Kariéra vs. osobní život

„Nízké zastoupení žen ve vyšších akademických pozicích vnímáme jako neefektivní využití talentů a omezení diverzity perspektiv, která je klíčová pro kvalitu výzkumu a inovací. Proto se zaměřujeme na vytváření transparentních a spravedlivých podmínek pro kariéru, nabíjíme mentoring a další možnosti profesního rozvoje a rovněž podporujeme sladování pracovního a osobního života,“ vysvětluje vedoucí Oddělení HR Award Iva Hromádková. I proto univerzita přijala principy a hodnoty HR Award, na kterých rozvíjí

„Pokud studentky nevidí ženy ve vedoucích rolích, hůře si představují, že by se na podobnou pozici mohly dostat samy,“ říká Veronika Lacinová Najmanová.

otevřené a férové pracovní prostředí, čímž naplňuje principy rovnosti příležitostí a standardy HR Award. Kritickým obdobím bývají roky, kdy se buduje vědecká kariéra a zároveň přichází osobní životní změny. Akademické prostředí na tuto situaci zatím reaguje jen omezeně – flexibilita i systémová podpora návratu po přerušení kariéry stále chybí.

„Největší odliv žen je jasně patrný v období po skončení doktorátu, proto se snažíme i naše aktivity směřovat na podporu akademiček v rané fázi kariéry a také podporovat sladování osobního a profesního života, které je pro ženy, jež v Česku stále tvoří naprostou většinu pečujících osob, extrémně náročné,“ doplňuje Iva Hromádková.

O tématu je potřeba mluvit

I kvůli prolomení bariér se Veronika Lacinová Najmanová, působící donedávna také v Oddělení HR Award, rozhodla téma otevírat i mimo odborné debaty. Na univerzitě se podílí na akcích k Mezinárodnímu dni žen a dívek ve vědě, organizuje diskuse i neformální setkání.

Letos například spolu s Oddělením HR Award připa-

vili pub kvíz a setkání vědkyň napříč obory. „Ukázalo se, že podobných příležitostí není mnoho. Přitom sdílení zkušeností může být velmi důležité,“ říká Lacinová Najmanová. Změna podle ní nepříjde sama. Nejde jen o jednotlivce, ale o prostředí jako celek – o to, jak jsou nastavena pravidla, jak funguje podpora i jaké vzory jsou vidět.

Sama se teď soustředí na vydání první monografie a rozvoj mezinárodní spolupráce. „Chci dělat práci, která má smysl a přináší nové poznání,“ dodává. A snad i díky její práci a podobným příběhům bude vědkyň ve vyšších pozicích do budoucna více.

Na Univerzitě Pardubice je mezi akademiky přibližně 40 % žen, docentek je jen necelých 28 % a profesorek zhruba pětina.

Věrný železnici

TEXT Zuzana Paulusová • **FOTO** Archiv Emila Špačka • **ILUSTRACE** Veronika Beňová

Vlaky ho fascinovaly už od mládí. I když se nakonec nestal výpravčím, u železnice Emil Špaček zůstal. Navrhuje rekonstrukce nádražních budov a projektuje železniční tratě, včetně těch vysokorychlostních. Jeden z prvních absolventů Dopravní fakulty Jana Pernera sbíral zkušenosti třeba v Polsku a říká, že v efektivitě a rychlosti výstavby bychom se od našich sousedů měli učit.

• **Jezdíte rád vlakem?**

Jezdím a každou jízdu si užívám, i když jich není moc. Většinou na výlety s rodinou anebo při služebních cestách. Železnice mě bavila už od mládí. Rád jsem pozoroval i dění na nádraží a dodnes si pamatuji, jak jsme s kamarády v Brně-Maloměřicích sledovali provoz na tamním velkém seřadovacím nádraží. Fascinovalo nás všechno – od posunu vozů až po průjezdy dálkových vlaků. Velkým zážitkem byl jeden z prvních vlaků kategorie EC Antonín Dvořák.

• **Které nádraží je vaše oblíbené?**

Třeba železniční stanice Dolní Polubný, která je v úseku Tanvald – Kořenov, na němž se nachází unikátní ozubnicová trať, tzv. Kořenovská zubačka. Mám rád také výpravní budovy v železniční stanici Plzeň hl. n. a Plzeň-Jižní předměstí. A velmi zdařilá je podle mě i rekonstrukce Fantovy budovy v železniční stanici Praha hl. n.

• **Podílel jste se na jejích rekonstrukcích?**

U budovy dopravní Dolní Polubný jsme se aktivně podíleli na projektové dokumentaci. Po delší době to byla velmi zajímavá práce, jelikož se dopravná nachází na trati s největším sklonem v České republice, slouží pravidelné osobní dopravě a je to zároveň důležitá technická památka.

• **Inspirujete se při práci i v zahraničí?**

Měl jsem dokonce možnost tam aktivně působit.

Deset let jsem pracoval v projekční kanceláři v Polsku a byla to pro mě velmi cenná zkušenost. I když nás s Polskem spojuje společná hranice a podobné historické prostředí, způsob projektování a projednávání projektových dokumentací je v mnoha ohledech odlišný. Rozdíly v legislativě, technických normách i v samotném procesu přípravy staveb jsou poměrně výrazné. Dokonce jsem se tam při rekonstrukci stanice Szeligi poprvé setkal s návrhem kolejiště pro rychlosti až 250 km/h, což pro mě byla velmi zajímavá technická zkušenost. Zkušenosti s vysokorychlostními tratěmi (VRT) jsem čerpal i ve Francii, kde mají také dlouhou tradici.

• **Měli bychom se od Polska v tomto směru učit?**

Rozhodně ano, třeba v efektivitě a rychlosti realizace stavební infrastruktury. Polsko v roce 2012 spolupředalo mistrovství Evropy ve fotbale se sousední Ukrajinou, a jelikož detekovali zpoždění v přípravě infrastruktury, schválili zákon o urychlení výstavby dopravní infrastruktury. A protože se to ujalo, na základě této mírně modifikované legislativy postupují i nadále.

• **Jak si v oblasti vysokorychlostních tratí stojí Česko?**

Myslím si, že v současné době si Česká republika dobře uvědomila, že rychlost v cestování je klíčová a že zásadní je konkurenceschopnost s individuální

automobilovou dopravou, a vrhla se do přípravy vysokorychlostních tratí na našem území. Dle mého názoru jsme se správně inspirovali v jiných evropských zemích a velmi razantně začali připravovat velké množství těchto projektů. V současné době nastolené tempo zmírní nedostatek investičních prostředků, ale doufám, že dál nepřerušíme tuto přípravu a další generace využijí k přepravě právě tyto VRT vlaky. Moc si to přeji. Důležité ale je, aby se tomuto tématu věnovali všichni politici bez ohledu na volební cykly, protože výstavba vysokorychlostních tratí je dlouhodobý a komplexní úkol.

📍 **Projektovali jste nějaké vysokorychlostní trati v Česku?**

Podíleli jsme se například na projektu vysokorychlostní železnice na Moravě v úseku Brodek u Přerova – Prosenice. Přitom se nám bohužel potvrdil jeden paradox – dálnice a železnice chceme všichni, ale nikdo je nechce mít za vlastním domem.

📍 **Jaký projekt máte zrovna „na stole“?**

Mám jich tam hned několik. Třeba projekt Bezděčínské spojky na trati Praha – Mladá Boleslav, projekt VRT v úseku Prosenice – Brodek u Přerova a další. Vedu projekční tým, a tak většinou neřeším jen jeden konkrétní projekt. V ateliéru zpracováváme několik zakázek současně. Jsou to jak projekty na konvenční železniční síti, tak projekty související s přípravou vysokorychlostních tratí.

📍 **Existuje projekt, který vás potrápil?**

Svým způsobem nás potrápí každý z projektů, protože při projektové přípravě musíme ve stávajícím koridoru dráhy navrhnout technické řešení, které umožní zvýšení traťové rychlosti, a umístit tam všechny doprovodní zařízení a kabeláže pro všechny

bezpečnostní systémy. A to všechno rozplánovat tak, abychom v průběhu realizace nepřerušili provoz vlaků. A to není vždy jednoduché.

📍 **Je nějaký projekt, na který jste naopak nejvíce hrdý?**

Každý projekt, na jehož zpracování jsem se podílel, má pro mě něco zvláštního. Na každý jsem svým způsobem hrdý, a i po letech bych dokázal vypíchnout moment nebo detail, který mi utkvěl v paměti. Zajímavým projektem byl v Polsku projekt nové železniční trati spojující centrum Varšavy s letištěm Okęcie. Také projekt Modernizace trati Votice – Sudoměřice u Tábora a projekt Modernizace trati Sudoměřice u Tábora – Tábor, kde se projektovala prakticky nová železniční trať s množstvím zajímavých mostních objektů a tunelů. A nejspíš nezapomenou na jeden ze svých prvních projektů – „Optimalizaci trati Benešov u Prahy – Strančice“, kde mě velmi zaujala kancelář přednosty stanice.

📍 **Proč?**

Dříve sloužila jako salonek pro arcivévodu Františka Ferdinanda d'Este, když cestoval na Konopiště. Na nedalekém zámku Konopiště pobývala jeho manželka Žofie Chotková, a tak se někteří vzácní hosté účastnili důležitých jednání raději v soukromí salonku na nádraží. Dodnes se tam dochovala štuková výzdoba na stropě a masivní kachlová kamna a historie tam na vás úplně dýchá.

📍 **Jak často objevujete takové poklady?**

Je to spíše výjimečné. Většinou o tom víme dopředu nebo se místní raritou chlubí místní. V projektu s tím pak musíme počítat a požadavky zohlednit. Ale poměrně často se nám stává, že až při realizaci jsou odhalena dřívě zrušená zařízení a různé tajné

prostory, kde musíme velmi rychle zareagovat a navrhnout technické řešení, aby to příliš nezdrželo realizaci předmětné stavby.

❶ Jaké další aspekty musíte brát v potaz, zejména u historických budov?

Při návrhu je nutné zohlednit různé aspekty – od historických hodnot objektu a případných zásahů do něj, přes požadavky na ochranu životního prostředí, kapacitní potřeby dopravy až po komfort a bezpečnost cestujících. Výsledný projekt je proto určitým kompromisem, což v praxi bývá náročné. Třeba při rekonstrukci historicky cenné budovy je potřeba zachovat její architektonickou hodnotu, ale zároveň ji přizpůsobit současným požadavkům – zajistit například bezbariérový přístup pro osoby se sníženou schopností pohybu a orientace, což často bývá z pohledu projektanta docela složitý úkol.

❷ Na to asi žádné univerzální řešení neexistuje...

To ne, každý projekt je specifický, a i když řešíme podobné typy problémů, podmínky jsou pokaždé jiné. Někdy se stavba nachází v blízkosti cenného území z hlediska ochrany životního prostředí, jindy zasahuje do památkově chráněných objektů.

Velmi častým tématem je blízkost obytné zástavby. Protože je Česká republika poměrně hustě osídlená, prochází železniční infrastruktura často přímo městy a obcemi. V takovém případě se snažíme naslouchat všem dotčeným stranám a navrhnout řešení tak, aby dopady stavby na okolí byly co nejmenší. Není však možné projekt navrhnout tak, aby zcela vyhovoval úplně všem. Hledání rovnováhy je proto jednou z nejnáročnějších částí projektování.

❸ Můžete popsat váš pracovní den?

Velká část mé práce spočívá v koordinaci projektů a komunikaci s kolegy, objednateli i dalšími odborníky. Vždy prosazují, aby projektant kombinoval práci u počítače s výjezdy do terénu. I když nám dnes moderní technologie umožňují mnoho věcí řešit na dálku, osobní návštěvu místa nic nenahradí. V terénu si člověk často uvědomí souvislosti, které z výkresů nebo modelů nejsou na první pohled patrné.

❹ Jak jste se k projektování železničních staveb dostal?

Původně jsem se chtěl stát výpravčím, a dokonce jsem si vyřizoval potřebné zkoušky. Ale v době, kdy se rozdělovalo Československo, jsem zjistil, že při Vysoké škole chemicko-technologické v Pardubicích vzniká nová Dopravní fakulta Jana Pernera. A v červnu 1993 jsem byl přijat do vůbec prvního ročníku. Chtěl jsem prohlubovat znalosti v oblasti dopravní technologie, ale časem jsem si uvědomil, že mě víc přitahuje technická stránka železnice. Přeorientoval jsem se proto na obor dopravní infrastruktury, a nakonec jsem v něm i absolvoval. Začal jsem se věnovat projektování železničních staveb a dělám to už téměř 27 let.

❺ Jak vzpomínáte na Univerzitu Pardubice?

Na studium vzpomínám velmi rád. Fakulta tehdy spolupracovala s odborníky nejen z ČVUT v Praze a VUT v Brně, ale i s odborníky ze Žiliny, což bylo nesmírně užitečné a inspirativní. S odstupem času musím říct, že studium v Pardubicích mi dalo velmi pevný odborný základ pro další profesní praxi. Nyní mohu předávat zkušenosti z praxe studentům zase já, protože spolupracujeme s dopravní fakultou například ve využití inženýrsko geologických laboratoří, snažíme se vycházet vstříc a organizovat pro studenty přednášky, stáže a samozřejmě i práci v průběhu studia.

❻ Co byste poradil studentům, kteří studují techniku nebo o ní uvažují?

Řekl bych jim, že si rozhodně vybírají správně, a hlavně ať se nevzdávají. Odborníků v technických profesích rapidně ubývá a technika nabízí obrovské možnosti a tvůrčí uplatnění. Každý projekt, každý nový nápad má potenciál skutečně něco změnit a přinést užitek lidem i společnosti. Každý, kdo vydrží a učí se, si může najít vlastní cestu a přinést do oboru své originální nápady. Jde o kombinaci kreativity, logického myšlení a praktické práce – a přesně to dává oboru kouzlo. Vidět, jak vaše návrhy ožívají a slouží lidem – ať už při každodenním dojíždění, výletech nebo cestách na dovolenou – je pocit, který za to opravdu stojí.

„Při projektování vysokorychlostní železnice na Moravě v úseku Brodek u Přerova – Prosenice se nám bohužel potvrdil jeden paradox – dálnice a železnice chceme všichni, ale nikdo je nechce mít za vlastním domem.“

Chemie v hlavě, rychlost v nohách

TEXT Zuzana Paulusová • FOTO Jiří Marek, Adrián Zeiner

Pavla Kvasničková dokazuje, že i pozdní začátky mohou vést k velkým úspěchům. Studentka Fakulty chemicko-technologické si doběhla pro stříbro na 200metrové trati na Halovém mistrovství ČR a zažívá vrchol své kariéry. Atletice se přitom začala věnovat až na střední škole. Dnes zvládá náročné studium i intenzivní tréninky a vedle sportu má ambice i v chemii.

Je klidná i natěšená zároveň. Nádech, výdech, soustředěný pohled – a výstřel. Teď existuje jen ona, rytmus kroků, tep v uších a cíl na konci rovinky. Po dvaceti třech vteřinách protíná cílovou čáru. Drobná, usměvavá brunetka si doběhla pro stříbrnou medaili, a dokonce si vylepšila osobní rekord. „Moment, kdy všechna ta dřina dávala smysl,“ říká Pavla Kvasničková, studentka Fakulty chemicko-technologické, která skvěle bodovala na Halovém mistrovství České republiky.

Školní rekord

Atletika je momentálně její největší vášní, a to i přesto, že tretry obula poprvé teprve na střední škole. „Odmala jsem se věnovala baletu a tancování a nikdy mě nenapadlo, že bych mohla závodně běhat,“ přiznává. To se změnilo, když na střední škole zaběhla školní rekord. „Učitel se mě tehdy zeptal, jestli běhám. – Ne. – A nechceš to zkusit? a dal mi brouka do hlavy,“ vypráví Pavla. Zavolat do atletického klubu AC Pardubice se odhodlala až po půl roce. Mezitím trénovala v polích. Bála se, že nebude dobrá, když začíná takhle pozdě. Ale je. Její disciplínou jsou hladké sprinty a překážky. „Nejsem

žádný prototyp vrcholového sportovce. Ke sportu přistupuji s klidem a chci, aby mě to především bavilo. Největší motivací pro mě je, když jsem vzorem pro další atlety, zejména ty mladší, kteří tak vidí, že ta dřina stojí za to,“ říká Pavla.

S přibývajícimi tréninky i studijními nároky se naučila preciznímu plánování. Zatímco její spolužačky a spolužáci vyrážejí po škole na kávu, Pavla bere sportovní tašku a míří na stadion. „Nejsem typický student, nebyla jsem na Seznamováku, nechodím na školní plesy nebo jiné akce. Účastním se akorát vyhlášení nejlepších sportovců univerzity. Nemám ani čas věnovat se jiným sportům, třeba tanec se úplně vytratil. Lyžovat a snowboardovat jsem nebyla pár let, a to hory miluju.

Teď žiju atletikou a musím pro to něco obětovat. Pravděpodobně jsem ve své životní formě a ta nebude trvat věčně,“ přiznává s tím, že na cokoli jiného jí zkrátka chybí čas.

Když zrovna nezávodí, tráví čas v laboratoři a nad studijními materiály – škola je pro ni prioritou. Na Fakultě chemicko-technologické právě dokončuje obor Hodnocení a analýza potravin. „Tento obor se hodí k mému zájmu o sport a zdravý životní styl i chemii,“ dodává.

Ve společnosti kratomu

Na naše setkání nepřiběhla ze stadionu, ale právě z laboratoře, kde měří svoji diplomovou práci. „Věnuju se analýze kratomu, což je látka, která pochází převážně z jihovýchodní Asie a která má psychoaktivní vlastnosti. Kratom a jeho produkty byly v minulosti běžně dostupné i v automatech, v době, kdy ještě nebylo velké povědomí o jeho negativních účincích,“ popisuje Pavla. Téma návykových látek a adiktologie Pavlu oslovilo už dřív a určuje její další směr. „Ráda bych pokračovala ve studiu chemie na doktorátu a rozhodla jsem se proto oslovit profesora Holčapka, zda bych mohla být součástí jeho týmu, který se věnuje lipidomice. Vzhledem k tomu, že návykové látky jsou často lipofilního charakteru, je tam určitá souvislost,“ dodává studentka.

V květnu čekají Pavlu další závody a pak také státnice a obhajoba diplomové práce. Odměnit se

o prázdninách za získaný titul zatím neplánuje. „Trénuju i v létě, ale protože jsou ve škole prázdniny, mám čas doučit se, co jsem nestihla, a věnovat se i věcem, které mě zajímají. Pro mě jsou největším relaxem právě knížky. Navíc si potřebuju doplnit znalosti pro své další směřování, ale už teď se na to velmi těším,“ uzavírá Pavla Kvasničková.

Pavla Kvasničková je zařazena do projektu UNIS, který na Univerzitě Pardubice podporuje talentované studenty-sportovce v jejich sportovní i studijní kariéře. O spolupráci s Katedrou tělovýchovy a sportu se rozprávěla i v podcastu UPCE On Air.

O kostech Arnošta z Pardubic

S historikem Fakulty filozofické a koučem výzkumu Františkem Šebkem

TEXT Zuzana Paulusová • FOTO Adrián Zeiner, Archiv Františka Šebka

Byl diplomatem a rádcem Karla IV. Vysvětil základní kámen svatovítské katedrály. Byl prvním pražským arcibiskupem, a dokonce se o něm uvažovalo i jako o potencionálním papeži. Postavu, která patří k dějinám Pardubic a o které se v 18. století mluvilo jako o svatém patronu města, má dlouhodobě ve svém hledáčku pardubický historik František Šebek z Fakulty filozofické. Do kompletní skládačky života Arnošta z Pardubic mu ale pár střípků scházelo. „Nevíme přesně, kdy a kde se narodil, jakého věku se dožil ani jak vysoký byl nebo jak vypadal,“ zmiňuje historik, který po chybějících informacích pravidelně pátral v archivech, třeba i v polském Kladsku, kde Arnošt vyrůstal a později často pobýval. Dokonce si ho zvolil jako místo svého posledního odpočinku. Právě návštěva tohoto archivu v roce 2015 odstartovala celý výzkum o Arnoštovi z Pardubic. František Šebek tehdy narazil na zajímavý historický dokument z roku 1881, v němž tamní děkan fary popsal odkrytí Arnoštova hrobu, vyzvednutí jeho ostatků i jejich znovu uložení zpět do krypty. A původní gotický náhrobek přestěhovali na jiné místo v kostele. „Ejhle, tak tudy vede cesta k veškerému poznání o Arnoštovi z Pardubic,“ řekl si tehdy historik Šebek a napadlo ho, že můžou zkusit určit přesnou polohu hrobu v kostele, a následně zjistit stav ostatků. „Přesvědčil jsem pražské antropology, a především pak kolegu archeologa Jana Frolíka, a začala velká operace,“ popisuje historik, který celý výzkum inicioval a na jehož konci měl ostatky Arnošta z Pardubic opravdu ve svých rukách.

• Jak jste zjistili, že se ostatky skutečně nacházejí v polském kostele?

Farní chrám Panny Marie v Kladsku si jako místo svého uložení vybral sám Arnošt už dávno před svou smrtí v roce 1364. Jeho hrob se nachází přímo proti hlavnímu oltáři kostela. Od té doby, co jsem v archivu objevil historický dokument z roku 1881, jsem se snažil prosadit archeologický průzkum. Trvalo skoro deset let, než jsme se tam s týmem mohli vydat. Nejdříve bylo potřeba vše důkladně zmapovat. Právě na tom má velkou zásluhu vynikající archeolog Honza Frolík, který přivedl odborníky zabývající se nejnovějšími fyzikálními metodami, jako je georadar. Na podzim roku 2024 jsme celý prostor kostela naskenovali a promítli jsme si ho ve 3D podobě na počítači. Přitom jsme objevili rozsáhlou dutinu pod mladší mramorovou deskou. Prasklinou jsme dolů spustili speciální optickou mikrosundu. Tou jsme ověřili, že informace z dokumentu jsou pravdivé a že prostor pod náhrobkem opravdu ukrývá schránku s ostatky. Při průzkumu se ukázalo, že z jedné strany je stěna dutiny téměř celá zborcená a hrozí další destrukce. Cesta pro ostatky byla nakonec trochu náročnější, než jsme mysleli. Chtěli jsme rozebrat jednu stěnu, ale ukázalo se, že její kameny jsou z druhé strany vyzděné. Nakonec nám pomohli místní kameníci, kteří kladkou vyzvedli náhrobní kámen a my jsme pro schránku mohli jít svrchu. Vloni na podzim jsme společně s archeologem z Wroclavské univerzity průzkum dokončili a schránku s ostatky jsme vyzvedli.

Víte, že... na popud Františka Šebka se náhrobek Arnošta z Pardubic dostal také do rukou odborníků z Fakulty restaurování? Velmi vzácný gotický náhrobek, který patří k raným dílům Petra Parlěře, byl v minulosti značně poškozen. Jeho vzhled narušovaly neodborné opravy a volně položené fragmenty. Během prací v roce 2017 se restaurátorům dokonce podařilo dohledat umístění několika oddělených kusů ztracených při přesunu náhrobku na konci 19. století.

❗ Co schránka obsahovala a naplnila vaše očekávání?

Věděli jsme, že ostatky jsou uloženy v cínové schránce. Věděli jsme i to, že jsou kosti rozbité. Tohle všechno bylo popsáno v dokumentu z roku 1881. Bylo ale zřejmé, že si děkan některé pasáže přikrášlil, proto jsme doufali, že ve schránce najdeme něco víc. Třeba kus některé dlouhé kosti, kus lebky nebo dokonce zub. Právě tyhle části by třeba pomohly dopátrat například místo narození. Kovová schránka byla převázána dvěma pečetěmi a za přítomnosti novinářů a řady odborníků jsme ji s obrovským očekáváním otevírali. Nastalo však velké zklamání... Nic, v co jsme doufali, jsme nenašli. Uvnitř se nacházel textilní vak, který obsahoval 14 kostiček – byly v něm části pravé ruky, úlomky vřetení kosti, dále neúplné bércové kosti a sedm zlomků dlouhých kostí. Hned na místě nás zarazilo, že Arnošt trpěl silnou artrózou v kolenou, což mu muselo působit velké bolesti při poklekání před oltářem. Zároveň to ukazuje na to, že se dožil vyššího věku. Schránka obsahovala také fragmenty textilu přímo z Arnoštova pohřbu, další dokonce z pozdější doby, a množství barokních ozdob.

❗ Co se s ostatky dělo dál?

Po převozu z Polska je antropologové z Národního muzea důkladně očistili a provedou další antropologické analýzy včetně laboratorních expertíz. Dochované textilie bude zkoumat doktorka Kozłowska z univerzity v polské Toruni a já ke všemu doplňuji historický kontext. Musím se teď smířit s tím, že nám některé informace navzdory nálezu zůstanou už navždy utajeny. Jako historik nesmím podléhat žádným tendencím vymýšlet si. Doufám, že díky zjištěným poznatkům posuneme poznání osudu Arnoštových sourozenců a celého rodu pánů z Pardubic. Všechny výsledky našeho výzkumu plánujeme souhrnně představit na závěrečném sympoziu, které s kolegy z Polska připravujeme. Pro pardubickou veřejnost nachystám také speciální přednášku. Na tohle všechno si ale musíme ještě počkat. Rád bych ještě doplnil, že celé naše snažení by nebylo možné bez finanční podpory, kterou nám poskytly město Pardubice a Pardubický kraj, za což velmi děkujeme. Výborná byla také spolupráce s farností a jezuitským klášterem a místními spolupracovníky v Kladsku.

Život na konci života

TEXT Zuzana Paulusová • FOTO Adrián Zeiner

Co se honí hlavou pacientovi, který si vyslechne, že mu do konce života nezbyvá moc času? Jak se o něj postarat a jak mu ten zbytek co nejvíce zpříjemnit? Odpovědi na tyto a další otázky zná Kateřina Horáčková z Fakulty zdravotnických studií. Paliativní péči poskytovala pacientům už v době, kdy o ní většina ještě nevěděla, a dnes své zkušenosti předává budoucím zdravotníkům.

Je pondělí dopoledne. V nemocničním pokoji jemně pípá monitor a za zataženými žaluziemi je šero. Paní Marie leží na posteli, ruce složené na dece. Dcera sedí vedle ní a hladí ji po prstech – obě jsou potichu. Lékař po krátkém vyšetření vysvětluje, že ani další léčba nemoc nedokáže zastavit. Pak ale dodá něco nečekaného: „Teď se budeme bavit o tom, jak zajistit, aby vám bylo co nejlépe.“

Představte si, že byste byli na místě jedné z žen. Co by vás zajímalo jako první? Kolik času zbývá? Jestli to bude bolet? Kdo s vámi bude, až se budete bát? Hlavou by vám šlo nekonečně otázek... A právě s nimi dokáže pomoci paliativní péče. Obor, který se stará o člověka až do úplného konce.

„Paliativní péče je komplexní, aktivní a lidský přístup k pacientům s nevyléčitelnou, život limitující nemocí. Jejím cílem je zmírnit především bolest, fyzické i psychické strádání a zajistit nejvyšší možnou kvalitu života až do samotného konce. Poskytuje se přímo v nemocnicích, léčebnách dlouhodobě nemocných, v domácím prostředí, v hospicích i domovech pro seniory. Aktuálně se například hodně diskutuje o paliativní péči na jednotkách intenzivní péče, ARO a také v prostředí zdravotnické záchranné služby a u praktických lékařů,“ vysvětluje Kateřina Horáčková. Se začínající paliativní péčí se setkávala už během svých prvních zdravotnických zkušeností při studiu.

Postupně zavítala do hospicu, na oddělení neurologie nebo onkologie. „Ctili a respektovali jsme přání a hodnoty pacienta a filozofii paliativní péče, a přestože jsme ji neměli oficiálně zavedenou, poskytovali jsme ji většinou na vysoké úrovni. Naučila jsem se, jak být k pacientovi ještě víc empatická, jak mu nabídnout to, co právě potřebuje, aby se mu ulevilo. Učila jsem se od opravdových profesionálů, ale i od těch, kteří do této skupiny nepatřili, protože mi ukázali, jak se to dělat nemá,“ dodává.

• Mluví se o paliativní péči a smrti dostatečně?

O paliativní péči se mluví, a je to dobře. Jen jste to možná nezaznamenala, protože se přirozeně zajímáme o to, co se nás v danou chvíli bezprostředně týká. Pokud jste neřešila něco v rodině nebo v rodině vašich kamarádek, je logické, že se k vám tyto informace zatím nedostaly. Ani smrt dnes našťástí není ve společnosti tabu, debaty okolo ní se pořád rozvíjejí, i když u nás o něco pomaleji než v jiných zemích. Rozvoj paliativní péče, a tím i téma konce života, u nás nastal až po Sametové revoluci a její zakladatelé se jezdili učit do zahraničí, zejména do Velké Británie. Přitom ještě před 100 a více lety bylo téma smrti u nás naprosto přirozené.

• Protože se běžně umíralo doma?

Ano. Lidé umírali dříve a nedoživali se tak vysokého

věku jako dnes, ale například malé děti byly běžně u toho, když se jejich rodiče starali o své předky. Byly přítomné i samotnému úmrtí, protože dotyčný umíral v posteli v centrální místnosti, kde rodina trávila většinu času a v jeho přítomnosti normálně fungovala ještě několik hodin po jeho smrti. Děti tento model přebíraly a bylo to pro ně zcela přirozené.

🔴 **Kdy a proč se to změnilo?**

Zlom přišel s druhou světovou válkou a rozvojem moderní medicíny. Začaly vznikat první oddělení ARO a JIP a v tu chvíli se nám smrt přestala hodit. Medicína se dostala do vítězné pozice a smrt byla známkou selhání. V tu dobu se objevuje termín tzv. dystanazie, což je zadržovaná smrt, kdy vlivem moderní medicíny, různých přístrojů a nových medikamentů začali lidé přežívat výrazně déle, i když kvalita jejich života byla velmi omezená nebo bohužel žádná. V tu chvíli jsme se o smrti přestali bavit, protože jsme ji začali vnímat jako prohru.

🔴 **Kdy se to zase otočilo?**

U nás až po revoluci, kdy zakladatelka prvního hospicu doktorka Marie Svatošová, která se současně stala vůdčí osobností českého hospicového hnutí, začala vracet myšlenku smrti jako přirozené součásti lidského života. Od té doby pozorujeme velmi výrazný rozvoj hospicové a paliativní péče, což trvá dodnes, protože stále vznikají její různé podtypy a specializace.

🔴 **Setkávala jste se se smrtí často?**

Viděla jsem několik způsobů umírání – klasicky v nemocnici, na čtyřlůžkovém pokoji v léčebně dlouhodobě nemocných nebo na jednotce intenzivní péče, kde s mladým pacientem s leukémií nemohl být ani nikdo z rodiny. Pracovala jsem na místech, kde byla smrt bohužel na každodenním pořádku.

🔴 **I proto k ní přistupujete jinak?**

Je to součást životního cyklu, nikoliv nepřítel, se kterým se musí bojovat agresivní léčbou, jež by pacienta velmi zatěžovala. Prioritou zdravotníků jsou poslední dny a týdny právě bez nesnesitelné bolesti a strachu. Naši pacienti na onkologickém oddělení věděli, že mají omezený čas, a protože je nemoc různým způsobem limitovala, bylo důležité, aby měli konkrétní návaznost na léčbu a dožili opravdu důstojně, tak jak si přejí. Velmi často proto odcházeli právě do hospiců, kde jim dokázali poskytnout vysoce specializovanou péči a přístup.

🔴 **S čím pacientům paliativní péče pomůže?**

Zaměřuje se hlavně na život s vážnou, nevléčitelnou a život limitující nemocí. Na život na konci života. Je to vlastně další péče, která je pacientovi nabídnuta souběžně s léčbou a ve které nejde jen o léky, ale především o psychosociální a spirituální podporu. Respektuje hodnoty, preference a přání pacienta. A je pro ni přirozené, že pacienta vnímá i s jeho rodinou a blízkými.

„Paliativní péče se ještě neměla možnost ukázat v plné síle, jak moc potřebná je. Je nejvyšší čas to změnit.“

➤ Co přesně pro něho děláte?

Máme léčebné možnosti typu paliativní chemoterapie, paliativní ozáření, které pacientovi nabídneme proto, že mu můžeme život prodloužit. Paliatr ale řeší především to, aby člověku ve zvolené léčbě bylo dobře, aby léčba byla taková, jakou si představuje. Hovoří s ním o nastaveném plánu i o fázi, která už pro něho samotného například nebude zvladatelná, protože bude odkázaný na péči druhých. Je to péče šitá na míru, protože vychází z pacientových hodnot, přání a přesvědčení. Prakticky jde o to, aby měl pacient dostatečně nastavenou léčbu bolesti a jiných fyzických i psychických obtíží. Aby se orientoval v tom, co se s ním a okolo něj právě děje. Aby on či jeho blízký věděl, co dělat, koho a kam volat, když si nebude vědět rady. Paliativní péče umí pomoci i s problémy v oblasti sociální, pomáhá např. řešit finanční možnosti pomoci či shánění pomůcek jako vozík, polohovací lůžko, a nabízí pomoc duchovního.

➤ Je paliativní péče pro všechny?

Ráda bych řekla ano, ale mnohdy to tak bohužel není. Ne každá nemocnice má k dispozici paliativní tým nebo paliativní ambulanci, přestože rozvoj je momentálně velký. Běžný lékařský personál by měl zhodnotit, jestli je daný pacient pro paliativní péči vhodný a tým přivolat. Je to velký benefit a servis pro pacienta a je důležité, aby ho k tomu nasměrovali.

➤ Podle čeho se pozná, že je pacient pro péči vhodný?

Paliativní péči dělíme na obecnou a specializovanou. Ta první by měla být poskytnuta každému. Ve chvíli, kdy má lékař před sebou člověka, který bojuje s život limitujícím chronickým onemocněním, a jehož problémy přesahují možnosti obecné paliativní péče, je čas vyhledat pomoc u specializovaných týmů paliativní péče, které jsou pro tyto případy skvěle připravené.

➤ Kdo všechno se o pacienta stará?

Péče je takzvaně multidisciplinární, což znamená, že do ní může vstupovat několik odborníků, a je to dokonce žádoucí. Paliativní tým zohledňuje všechny dimenze lidského zdraví a života. Zaměřuje se na tělesno, psychično, sociálně a na spirituální rovinu. Vedle sestry, která koordinuje péči, je tam lékař, psycholog, sociální pracovník a duchovní. A v hospicích je ještě řada dalších profesí, které se podílejí na tom, aby kvalitu života pacienta společně udrželi co nejdéle v dobrém stavu.

➤ Co vše s pacienty řeší?

Nejrůznější fyzické projevy nemoci jako třeba nesnesitelnou bolest, která už nereaguje na léky. Může se potýkat s vážnou dušností. Velmi často řešíme rány, které zapáchají, mají výraznou sekreci, nehojí se, nebo jen velmi obtížně. Pacient často ztrácí tukovou i svalovou hmotu. Zabýváme se psychickou stránkou,

protože se často stává, že se dotyčný v celé situaci ztrácí, propadá vážným depresím, má sebevražedné myšlenky, protože ví, že se mu jeho život krátí a ví, že má doma např. nezaopatřené dítě nebo třeba maminku, o kterou se stará, a přemýšlí, jak to bude dál, až tu nebude. Těch otázek je velmi mnoho...

❶ Mívají pacienti nějaká speciální přání?

Mají, a i na taková je potřeba myslet. V hospicích se proto konají například opravdové svatební obřady, nejrůznější oslavy výročí jako zlatá svatba, pořádají se rodinná setkání, promítání. A pokud to zdravotní stav dovolí, můžou příbuzní pacienta vyvézt i na výlet. Někdy pacienti mívají úplně jednoduchá přání jako dát si sklenku vína, napít se ještě piva nebo si naposledy zakouřit. Snažíme se udělat poslední dny života pacienta opravdu tak, jak by si přál.

❷ Zažíváte i nějaké vtipné situace?

Třeba když manželka přinese manželovi svíčkovou s pěti knedlíky, protože ji měl vždycky rád, a je nešťastná, když nedokáže sníst celou porci. Pak jí vysvětlujeme, že jsme rádi, že se pacientovi vrátila chuť k jídlu, ale nepotřebujeme mu z krku vytahovat knedlík, který mu tam uvízne... Většinou jsou to ale situace lidsky velmi silné až dojemné.

❸ Mají pacienti tendence hodnotit zpětně svůj život?

To je časté téma. Právě s psychologem nebo duchovním řeší otázky životních hodnot, svého životního poslání, otázky týkající se naděje, odušnění a další. A to člověk ani nemusí být věřící. Snaží se najít odpovědi na filozofické otázky o životě a smrti a často má potřebu svůj život uzavřít, ohlédnout se zpět a zhodnotit, co se mu podařilo a zda svůj život naplnil, jak chtěl. To souvisí i s tím, zda a koho tu po své smrti zanechává.

❹ Právě s rodinou pracujete také, je to tak?

Ano, paliativní péče není jen o pacientech, ale také o práci s rodinou a blízkými. Pokud chtějí, mohou se do péče zapojit. Pečujeme o ně i ve chvíli, kdy pacient zemře. Dbáme na to, aby měli možnost se rozloučit tak, jak potřebují a chtějí. Navzdory tomu se může stát, že k tomu z nějakého důvodu nedojde a pak se snažíme zamezit tzv. komplikovanému truchlení, k němuž často v těchto situacích dochází.

❺ Dá se říct, že dáváte život posledním dnům...

To přesně je podstata paliativní péče. Jejím principem není, aby tady člověk byl o dva týdny, měsíc, půl roku déle, pokud bude jeho život nekvalitní, bude na přístrojích a nebude o sobě moct sám rozhodovat. Jde o to, aby se čas, který zbývá, naplnil tak, jak má.

❻ Povědomí o paliativní péči se zvyšuje, co tomu v poslední době pomohlo?

Osobně vidím velký mezník v roce 2021, kdy vyšel dokument Jednotka intenzivního života, který velmi specifickým způsobem ukazuje rozměr paliativní péče přímo v nemocnici. Do té doby se o ní hovořilo spíše v souvislosti s hospicem, a to jak mobilními, tak lůžkovými.

❶ Zvyšují povědomí i příběhy konkrétních pacientů, myslím například známých osobností jako třeba zpěvačky Aničky Slováčkové, která zemřela vloni?

Určitě. Právě prostřednictvím takových příběhů se téma dostává do povědomí lidí a smrt přestává být takovým strašákem. Paliativní péče dokáže pomoci s jejím vnímáním a přináší především podporu.

❷ Jak tohle téma přijímají studenti?

Uvědomují si, že je potřeba se jím zabývat, protože je to velmi důležité. Vnímám z jejich strany zájem. Když jsem studovala já, jediná zmínka o smrti a umírání byla v rámci ošetrovatelských postupů, když jsme se učili péči o mrtvé tělo. To bylo všechno. Dnes o smrti mluvíme jinak a připravujeme se na ni od prvního ročníku napříč obory. Smrt je běžnou součástí práce zdravotníka a je třeba s ní „počítat“. Kromě toho mají studenti studijního programu Všeobecné ošetrovatelství povinné praxe v zařízeních paliativní péče nebo hospicu. Velký důraz klademe na komunikaci s těžce nemocnými a umírajícími pacienty a jejich rodinami, včetně témat, jako je sdělování nepříznivých zpráv nebo podpora při truchlení. Část studentů se tématu smrti a umírání věnuje i v bakalářské či diplomové práci. Se studenty navazujícího magisterského studia Specializace v ošetrovatelství – Ošetrovatelská péče v interních oborech máme prostor diskutovat víc do hloubky a otevírat téma z reálné praxe, jelikož většina studentů již pracuje jako všeobecná sestra v různých medicínských odvětvích. Naše fakulta navíc dlouho byla jedinou v republice, která poskytovala potřebné vzdělání v magisterském oboru zaměřeném na onkologicky nemocné pacienty v paliativní péči. Řada absolventů tohoto studia úspěšně šíří myšlenky, hodnoty a filozofii paliativní péče, které se u nás naučily. Mám radost, když se ke mně a k fakultě hrdě hlásí.

❸ Jakou budoucnost byste si pro svůj obor přála?

Samozřejmě tu nejlepší. Jakožto medicínskému odvětví jí přeji, aby měla možnost ukázat, jak moc smysluplná je, jaké benefity pacientovi i jeho blízkým nabízí. Pak by proces integrace časné paliativní péče byl snadnější. Hlavně bych si přála, aby byla dostupná všem. Sobě i fakultě přeji motivované studenty s opravdovým zájmem pomoci svým nemocným. A mým osobním přáním do budoucna je akreditace navazujícího magisterského studijního programu specializovaného právě na paliativní péči. Tato péče je a v budoucnu bude velmi potřebná, populace stárne, prodlužuje se střední délka života a přibývá pacientů s chronickým i dalším život ohrožujícím onemocněním.

Paliativní péči se věnuje i poslední číslo časopisu *Fakulty zdravotnických studií MY FZS*. Prolistovat jím můžete zde.

Kampus, který žije

TEXT Zuzana Paulusová • **FOTO** Adrián Zeiner, Pavla Ribárová, Jana Křemenáková, Bambi fotí

Univerzita není jen místem pro studium. Je také místem pro setkávání. To bylo na Univerzitě Pardubice začátkem letního semestru znát na každém kroku. Kampus ožil valentýnskou atmosférou a připomněl, že tady život netvoří jen přednášky a zkoušky, ale především lidé, kteří se tu každý den potkávají.

Studující i zaměstnaní se mohli na chvíli zastavit, pobavit se a sdílet společnou chvíli v prostředí, které propojuje různé generace i obory. Valentýn na UPCE opět ukázal, že láska na univerzitě může mít mnoho podob – od přátelství přes kolegiální až po radost z místa, kde se člověk cítí dobře.

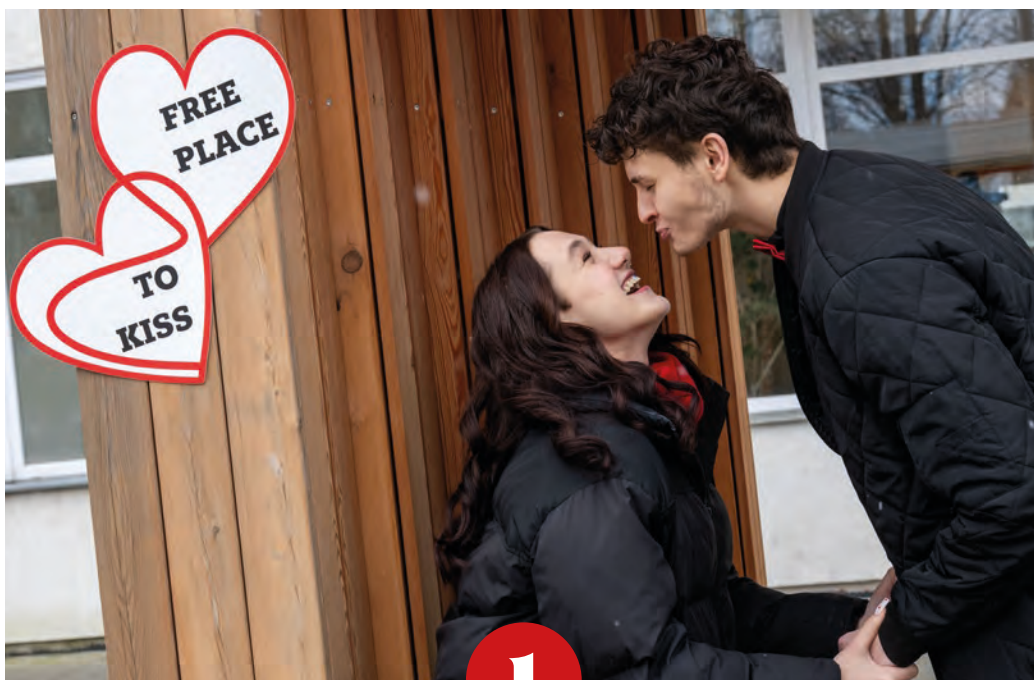

FOTO 1: Zkoušky jsou hotové, známky v indexech zapsané a lov dalších kreditů oficiálně odstartoval. Aby byl rozjezd letního semestru ještě lepší, připravilo Oddělení propagace a vnějších vztahů spolu s partnery pro studující a zaměstnané Valentýn na UPCE a s ním celou řadu aktivit. Hned v pondělí se stala ozdobou kampusu speciální místa - Free Places to Kiss.

2

3

FOTO 2 A 3: Chodby okolo bistra Zastávka a přilehlé klidové zóny se proměnily v kreativní dílny. V nich si studující pro své drahé polovičky, kamarády a kamarádky, ale i pro sebe vyráběli valentýnské poukazy rozdávající radost. Za rohem navlékali náramky a přívěsky přátelství a mohli si pořídit příležitostné tetování henou.

FOTO 4: Kampusem korzovala Valentýnská hlídka se speciálními perníkovými UPCE srdíčky. Stačilo mít na sobě cokoli červeného - čepici, kalhoty, tričko nebo třeba jen ponožky a jedno bylo vaše. Jako poděkování se hlídce vždy vrátil milý úsměv. A ten prostě potěší.

FOTO 5: Překvapení pro své čtenáře a čtenářky připravily kolegyně z Univerzitní knihovny. Vstup strážil valentýnský knižní horoskop s nabídkou titulů pro každé znamení zvěrokruhu. Zkusili jste? Někdo možná objevil své skryté já, jiný zjistil, jak to vidí hvězdy...

4

5

- 5 obřích srdcí • 70 balónků • 200 perníkových srdcí • 53 vyrobených UPCE placek • 115 Valentýnek pro radost aneb Vezmi si úsměv, daruj radost
- 200 instax fotek na památku • 108 dárkových voucherů • 4 hodiny tetování henou • 725 úsměvů • 1 077 účastnic a účastníků valentýnských akcí
- 300 valentýnských vzkazů s nalepenou čokoládou ukrytých v knihovně

FOTO 6: Amorův šíp se nad kampusem vznášel i další dny. A mířil do světa. A mířil do světa. Svou vysněnou destinaci mohli na Erasmus Day objevit studující i zaměstnaní. Inspirace, kam se vydat na pracovní nebo studijní pobyt, na letní prázdniny nebo rovnou na celý příští semestr, tu bylo víc než dost. A co vy? Už máte svého favorita mezi zeměmi?

FOTO 7: Že láska prochází žaludkem, se ví dávno. Proto letos univerzitní menza servírovala jídla okořeněná láskou. Uhádnete, co ukrýval talíř „Pikantní vzplanutí ve smaragdově rýži“? To jste si pochutnali na kuřecím flamendru s pórkovou rýží. A přidala se i bistra v kampusu. Taková káva plná lásky „nakopla“ všechny tou správnou energií.

FOTO 8: Ani ve večerních hodinách nepřestával kampus pulzovat životem. Milovníci klasické, ale i moderní hudby zaplnili Aulu Arnošta z Pardubic, kterou rozezněly slavné melodie v podání klasického Corvus quartet. John Lennon, Sting, Edith Piaf nebo Queen? Ano, ale netradičně. Hudebníci si je upravili pro smyčcové nástroje a publikum svým podáním ohromili.

FOTO 9: Víte, kdo byla Milada Paulová a komu se uděluje její cena? Tušíte, která žena rozkryla strukturu DNA? Přesně takové otázky pokládala vědecká novinářka Pavla Hubálková ve večerním univerzitním Pub kvízu Ženy ve vědě. Z centra Pardubic si vítěz odnesl kromě univerzitního merche i knihu Neviditelné ženy ve vědě.

FOTO 10: Na netradiční rande s uměním mohli vyrazit studující nebo zájemci z veřejnosti do univerzitní galerie GU. Novou výstavu kombinující fotografie a malbu tam až z Dánska přijeli zahájit sami autoři - Niels Østergaard Munk a Kaja Juhl.

FOTO 11: Milovníci tance a netradičních aktivit vzali večer útokem Kongresový sál v Paláci Pardubice, kde se hned u vstupu vybavili sluchátky. Během akce Silent disco se nechali na vlnách hudby od několika DJů unášet téměř do rána. Ten nejlepší styl si každý vybral a užíval po svém. Skvělá a netradiční akce se po loňské premiéře v projektu Rozjed' to úspěšně osamostatnila.

10

11

Svaly versus hlava

TEXT Zuzana Paulusová • FOTO Archiv Matěje Kubelky

„Dřív by mě nenapadlo, že budu vypadat takhle. Kulturistika ze mě udělala jiného člověka,“ říká Matěj Kubelka. Student Fakulty elektrotechniky a informatiky si cílené formování těla zamiloval. Vyrýsované svalstvo jezdí předvádět i na soutěže.

Matějova cesta za svaly začala kde jinde než v posilovně. Nejdřív tam jako doprovod chodil se svými rodiči. Během střední školy mu přišlo smysluplnější trávit čas tam než se poflakovat někde po městě.

„Vždycky jsem hodně sportoval a fotbal a parkour mi rozházely kolena. Přišel jsem do posilovny hledat tipy na kompenzační cviky a celkové zpevnění těla. Najednou už jsem neskákal po zdech, ale zvedal jsem čím dál těžší závaží v posilovně,“ líčí Matěj.

A právě tam potkal kluka, co kulturistiku dělal, a řekl si, že to zkusí. A tím to všechno začalo. Příprava, tréninky, strava, psychika, objemová fáze a do toho odvracení jízlivých poznámek, že hazarduje se zdravím. Matěj se nedal a šel si za svým. Vloni bodoval na soutěži Mistrovství Moravy juniorů, na Mistrovství Čech mužů a neztratil se ani na Mistrovství České republiky juniorů. Letos zkoušel hned tři kategorie na Mistrovství Čech dorostu a juniorů v Kutné Hoře – Classic Physique, kulturistiku nad 77 kg a klasickou kulturistiku. Mezi konkurencí 84 soutěžících bral deváté, osmé a čtvrté místo, a k tomu další cenné zkušenosti. „Je potřeba makat dál,“ dodává nadšeně.

• Jste v posilovně víc než doma nebo ve škole? Mívám to vyrovnané, ale když jsem kombinoval vícero sportů, měl jsem i 13, 14 tréninků týdně, a to už bylo hodně náročné. Někdy jsem potřeboval, aby měl den víc než 24 hodin (smích). Teď už to tak nedělám a soustředím se na kulturistiku. V závěru

kulturistické přípravy se dostanu maximálně na šest tréninků v týdnu.

• Co vás na kulturistice baví?

Baví mě forma sebe prezentace, kterou umožňuje. Vzhled člověka, ladnost pohybů, tvrdost svalů i svalový rozvoj, kterého člověk dokáže za určitý čas dosáhnout. To, jak člověk dokáže formovat svoje tělo, je až neskutečné.

• Co je vlastně cílem kulturistiky?

Je to sportovní disciplína, ve které jde o to mít esteticky ideální, maximálně osvalené a vyrýsované tělo. A docílíte toho správným silovým tréninkem, specifickou stravou a pravidelnou regenerací.

• Jaká kategorie vás zaujala?

Začínal jsem v kategorii Men's Physique.

Je lehčí a přirovnal bych ji k mužské plážové postavě. Na sobě jsem měl delší plavkové kraťasy, což bylo pro začátek fajn. Asi po dvou letech jsem si řekl, že zkusím tu surovější kulturistiku. A tam už jsem musel obléknout soutěžní plavky, taková malá tanga...

• Styděl jste se, když jste je měl poprvé?

Přechod do malých plavek mě z počátku děsil, ale po hodinách trénování v nich jsem si na ně zvykl a na závodní stage jsem se postavil s nulovým studem.

• Soutěžící jsou vždycky hodně opálení, chodíte do solária?

Před prvními závody mi solárium doporučili navštěvovat. Ale po první zkušenosti se závodní barvou jsem zjistil, že další návštěva už není potřeba. Barva totiž

zařídí, co má. Je navržena tak, aby fungovala pod světly a zvýraznila detaily svalů.

❗ Musíte si tělo také holit?

Pravidlo o tom, že soutěžící musí být oholení, není. Na druhou stranu je to žádoucí. Chlupy rozmazávají linie svalů, zakrývají vyrýsování a zkrášlují práci s barvou a světlem. A týká se to všech partií – nohou, rukou, hrudníku, zad i břicha. Hladká pokožka je lepší i kvůli nanášení barvy.

❗ Co porotu zajímá nejvíc?

Podle kategorie se většinou hodnotí stavba těla, tvrdost svalů a jejich připravenost. Zohledňuje se, kolik procent tuku člověk má. A také se řeší třeba to, jak je daný sval žilovaný.

❗ Co se děje před nástupem na pódium?

Vrcholí poslední přípravy. Dostávám ještě pokyny od trenéra, udělám pár kliků a pumpuju svaly, kontroluju postoj. Nádech – výdech a jde se nahoru. Teprve tam se ukáže, jestli měsíce disciplíny a dřiny stály za to. Já se nahoru vždycky těším.

❗ Nejste nervózní?

Už nejsem. Chodím si to tam užít, protože se můžu fakt předvést. Nastupuju spolu s ostatními soutěžícími dané kategorie. Poté nás porovnávají v pěticích a následně se v rámci semifinále dělají takzvané callouty, což znamená, že se volají závodníci ve skupinách po pěti (1–5, 6–10 atd.). Ve finále je na řadě přednes volné sestavy, kde závodník pózuje na hudbu dle vlastního výběru zhruba jednu minutu, a pak se ještě přechází na porovnání finalistů.

❗ Máte tam čas na něco myslet?

Ani ne. Jsem maximálně koncentrovaný. Míří na mě reflektory, které mě mají co nejlépe nasvítit, a mám lehkou mlhu před očima. Jsem rád, že vůbec vidím rozhodčí, na které se v průběhu svého přednesu soustředím nejvíc a jsem s nimi v očním kontaktu.

❗ Trénujete si jednotlivé pózy před zrcadlem?

Před zrcadlo chodím každý den. Fotky posílám i trenérovi, aby moje pózy zhodnotil. Pak je ladíme během osobního tréninku. Ale je důležité zkoušet si držení

těla hlavně mimo zrcadlo. Když vstupuju na stage, kde žádné zrcadlo není, musím mít natrénováno hlavně bez něj. Pak už vím, jak se do které pozice dostanu a vypadám v ní nejlépe. Musím, říct, že fáze „učím se pózovat“ byla nejhorší. To, že pak vylezu na pódium, je už to nejmenší (smích).

❗ Nechytají vás při pózování křeče?

Křeče mě chytají, ale není to pravidlo. Vždy záleží na tom, jak má závodník natrénováno, zda dobře solil či pil. Práce s dechem je náročná a jak držíte svaly zatnuté, rychle se okysličují. Pokud na to nejsou zvyklé, začnete se potit a klepat a prozradí, že nejste trénovaný.

❗ Jak tenhle sport vnímají vaši kamarádi?

Kámoši si mě spíš dobírají. Jestli dneska budu zase

cvičit, jestli už jsem se najedl... Tohle popíchnutí i kritiku jsem se naučil už nevnímat. Chápu mě a moje rozhodnutí dělat kulturistiku respektují. Už se mi několikrát stalo, že kluci, kteří z toho nejdřív měli srandu, za mnou přišli a vyzvali: Hele, já bych to chtěl vyzkoušet a ty už se v tom orientuješ? Myslíš, že bys mi pomohl? A třeba se potom tomu i chvilku věnovali.

❗ Co vás ještě letos čeká?

Letos plánuju nejdelší soutěžní přípravu. Vždycky jsem podstoupil maximálně tři soutěže, teď bych se chtěl dostat na pět soutěží. Ale jsou i závodníci, kteří jsou schopni během

jediného víkendu dát dva závody. Kulturistika není o tom, jak silné tělo člověk má, ale spíš jak všechno dokáže zvládnout v hlavě.

❗ Jak to myslíte?

Je důležité být na kulturistiku připravený také mentálně. Je o velkém odříkání, musíte být k sobě hodně tvrdý a plnit plán, který vás k vašemu cíli dostane.

❗ Máte nějaký cíl do budoucna?

V kulturistice je mým aktuálním snem podívat se v poslední juniorské sezóně na mistrovství Evropy do Španělska. Samozřejmě je to velký cíl, ale mezi ty malé rozhodně patří se každým rokem zlepšovat.

Odvaha zkoušet nové

TEXT Zuzana Paulusová • FOTO Martina Floriánová

Případové studie, storytelling, týmové projekty nebo digitální technologie. To je jen zlomek nástrojů, které do výuky zařazuje docentka Michaela Kotková Strítěská z Fakulty ekonomicko-správní. Energii, kterou do práce vkládá, oceňují nejen studenti, ale i rektor, který jí udělil cenu za zavádění moderních výukových metod, které efektivně propojují teorii s praxí.

📍 **Vaši výuku ocenil rektor UPCE. Co to říká o tom, kam se výuka na UPCE posouvá?**

Měla jsem radost, že si někdo všiml energie, kterou do výuky a práce se studenty vkládám. Zároveň jsem však cítila velkou pokoru. Nemám pocit, že dělám něco výjimečného. Řídím se tím, co považuji za správné, a beru to jako potvrzení přístupu ke studentům, který buduje bezpečné, otevřené a diskusní prostředí. Využívání moderních metod a nástrojů v něm není cílem, ale prostředkem ke zvýšení kvality a k rozvoji nejen kritického, ale i kreativního myšlení. Je to pro mě znamení, že se Fakulta ekonomicko-správní i celá UPCE posouvá k méně frontálnímu výkladu, k většímu partnerství se studenty a k odvaze zkoušet nové. Zároveň je to závazek v tomto přístupu pokračovat a sdílet, co funguje.

📍 **Co vás ke změně formátu výuky vedlo?**

Můj styl výuky vychází z toho, jak to cítím. Prošla jsem vzdělávacím systémem, kde se hodně memorovalo a souvislosti se málo propojovaly. Kreativita a komunikace byly často upozaděné. Věděla jsem, že takto učit nechci. Potřebuji se studenty mluvit, ne mluvit na ně. Chci, aby se učili přemýšlet, tvořit a obhájit výsledek své práce. Proto kombinuji různé metody výuky, ne kvůli trendům. Dává mi to smysl a současně vidím posun ve znalostech i dovednostech studentů.

📍 **Co znamená moderní metoda ve výuce – jde spíš o techniky, prostředí nebo vztah ke studentům?**

Začíná to lidmi a atmosférou v učebně. Je důležité vytvořit bezpečné prostředí, prosazovat dialog místo monologu a klást cílené otázky. Pak se mění i moje role. Jsem mentorem, který otázkami otevírá prostor a pomáhá studentům vystavět a obhájit vlastní názory a řešení. Teprve potom přicházejí na řadu techniky a nástroje. Případové studie, storytelling, týmové projekty nebo digitální technologie pomáhají

vtáhnout studenty do děje a přenést teorii do praktických situací. Osvojování potřebných znalostí a dovedností je daleko přirozenější. A to pro praxi potřebují.

📍 **Jak se buduje bezpečné prostředí a partnerský dialogický vztah?**

Na začátku si naši spolupráci přesně popíšeme. Zdůrazním, že nesouhlas míří na myšlenku, ne na člověka, a že každý má právo se zeptat a přispět do diskuse. Ujišťuji je, že chyba není ostuda, ale součást učení. Vydat se špatnou cestou může být často nejrychlejší způsob, jak najít tu správnou. Někdy navíc nejde o jedinou správnou odpověď. V odpovědném managementu záleží na kontextu a na tom, jakým postupem ke správnému řešení dojít. Učím studenty zvažovat více variant a zvolit tu s nejmenším negativním dopadem na společnost i planetu.

📍 **Není to ale jen o vás, záleží i na ochotě studentů...**

Ano, průběh výuky ovlivňují já i oni. Větší odvalu komunikovat jim dodá například týmová práce, pak nesou zodpovědnost za výsledek společně. Pomáhá pracovat i s příklady, které jsou jim blízké, a nechat jim volbu při výběru tématu i role v týmu.

📍 **„Vyhořela“ někdy vaše metoda?**

Jistě. Někdy přijdu s „perfektním“ plánem a realita je úplně jiná. Opírám se o komentáře z hodnocení výuky, u každého předmětu jich mám desítky a jsou to cenné signály, co funguje a co je třeba upravit. Když aktivita nevyjde, příště zkrátím čas, zpřesním instrukce, nahradím ji jinou. Občas mě překvapí, jak dobře jsou některé úkoly přijímány.

📍 **Stává se často, že třída mlčí?**

To se děje hlavně na začátku semestru. Každá skupina studentů je jiná a první ročníky bývají zdrženlivější. Na velkou diskusi nespěchám. Dávám čas na přemýšlení, pak pracujeme ve dvojicích nebo trojicích, a nakonec ve větší skupině.

📍 **Jak rozmluvíte i ty nejtišší hlasy?**

Takovým často pomůže, když nemusí mluvit sami za sebe, ale právě za tým. Cíleně studenty oslovuji s ujištěním, že každý názor je pro debatu důležitý, a pomohu myšlenku rozvinout doplňující otázkou.

📍 **Jakým způsobem v hodinách propojujete teorii s praxí?**

Teorii vždy doplňuji o reálné úkoly, které z ní vycházejí. Třeba v Podnikových inovacích studenti řeší inovaci konkrétního produktu či procesu, identifikují problém zákazníka. Nejprve pojmenují potřebu zákazníka, pak formulují nápady, vytvoří jednoduchý prototyp a ověřují zájem na trhu. V Malém a středním podnikání staví business plán pro firmu, kterou by jednou opravdu rádi založili. Končíme vždy obhajobou, ideálně před lidmi z praxe, aby studenti slyšeli i pohled „zvenku“. Důležitá je i reflexe – co fungovalo a proč, co by příště udělali jinak, jak si rozdělili role. Tím se hezky propojí teorie, kritické uvažování i kreativita. A studenti i studentky získají pocit, že to, co dělají ve škole, má přímý přesah do praxe.

📍 **Které konkrétní aktivity studenti nejvíc vtáhnou – a co se díky nim naučí „navíc“?**

Dávám otevřenější zadání projektů a nechávám týmy, ať si samy zvolí téma i formu výstupu. Když pracují na něčem, co je jim blízké, roste energie i kvalita. V týmu se vždycky potkají různé silné stránky. Někdo je silnější v analýze dat, jiný ve vizualizaci, další v argumentaci. Díky tomu se učí rozdělit si role, dávat si konkrétní zpětnou vazbu a obhájit

řešení před ostatními. Ještě lépe fungují úkoly, kde vzniká viditelný výstup pro někoho skutečného, například pro konkrétní firmu či organizaci. Soutěže jako Hackathon nebo Sociální nápad, kde studenti přímo spolupracují s lidmi z praxe, je během jediného dne dokážou posunout výrazně vpřed, a to jak v myšlení, tak ve způsobu práce.

📍 **Když učíte jinak, hodnotíte taky jinak?**

U projektové výuky je klíčová průběžná zpětná vazba. Společně s kolegy zařazují pracovní prezentace s průběžnými výsledky, aby bylo možné ladit směr včas, ne až ve finále. Díky tomu studenti nejen přemýšlejí, ale i tvoří a vidí nápady svých kolegů. Když to jejich počty dovolí, končíme předmět ústním kolokviem. Je to odborná diskuse, která propojí témata kurzu a ověří porozumění v souvislostech.

📍 **Co s příchodem AI a rychlé digitalizace pozorujete na studentech – a jak s tím didakticky pracujete?**

Všechno se zrychluje a pozornost je vzácnější. Všimám si toho i u sebe, když jsem posluchačem na přednáškách. Proto vědomě pracuji s tempem a dynamikou hodiny. Střídám formáty, krátká videa a příběhy z praxe prokládám diskusí a čtením delších případových studií. Často zapojuji studenty přímo do průběhu semináře. Sami připravují příklady z praxe, otázky do diskuse i jednoduché kvízy. Digitální technologie beru jako nástroj. Samy o sobě kvalitu výuky nezvednou ani nesníží, záleží na tom, jak s nimi pracujeme.

📍 **Jak hlídáte, aby technologie nezvítězily nad pozorností a dialogem, ale učení pomáhaly?**

Jsem ráda, když studenti technologie používají, pokud je dovedou k lepšímu výsledku. U AI je důležitá transparentnost. Studenti mají uvést, jak a k čemu ji při zpracování použili. Zadání je třeba postavit tak, aby nešla vyřešit třemi prompty. Požadovat od studentů vlastní příklady, práci s daty, obhajobu postupu a krátkou reflexi. Je fér dodat, že to klade vyšší nároky i na nás pedagogy. Musíme pečlivě promyšlet cíle, jasná kritéria a počítat s poskytováním kvalitní zpětné vazby.

📍 **Ovlivňuje moderní výuku i samotný prostor?**

Prostor je pro mě bonus, ne nutná podmínka. Moderní učebny se snadno přestavitelným sezením, dobrou viditelností a akustikou umí udělat velký rozdíl. Stejně jako ve firmách pomáhá kreativní prostředí uvolnit atmosféru a podpořit otevřený dialog. Když studenti sedí v dlouhých řadách, hůř se v týmu spolupracuje. Pak pomohou jasně nastavené podmínky spolupráce.

„Potřebuji se studenty mluvit, ne mluvit na ně. Chci, aby se učili přemýšlet, tvořit a obhájit výsledek své práce. Kombinovat různé metody výuky mi dává smysl a současně vidím posun ve znalostech i dovednostech studentů.“

Volnost

V ŽIVOTĚ. VE VÝUCE. V HLAVĚ

TEXT Zuzana Paulusová • FOTO Adrián Zeiner, Archiv Jiřího Nožičky

Z posluchárny rovnou na vrchol šestitisícovky, na cyklovýlet po stopách Jana Husa nebo třeba do koruny stromů. Vezme vás tam pedagog Jiří Nožička z Dopravní fakulty Jana Pernera, který učí ekonomikou. Proč je pro něj důležitá volnost, jak se žije s ADHD a za jak dlouho doputuje kámen od pramene Labe až do Severního moře?

S Jirkou Nožičkou jsme se potkali v bistro Zastávka na Dopravní fakultě Jana Pernera, na které působí jedenáctým rokem. Poté, co se usadíme a prohodíme pár zdvořilostních frází, mě prakticky nepustí ke slovu. Další tři hodiny. Tenhle rozhovor byl jiný. Totiž, Jiří Nožička je jiný. Jeho mozek funguje odlišně a je až fascinující, jaké množství informací, znalostí a zkušeností všeho druhu ukrývá. A Jiří vám to potřebuje všechno říct. A ještě něco navíc. „Život mě baví, protože mám ADHD. Nehrozí, že by se se mnou někdo nudil,“ začíná vyprávět. Na základní škole měl velmi špatné známky a nikdo nevěřil, že by mohl odmaturovat. V té době se o ADHD moc nevědělo, a tak se pracovalo s tím, že není moc chytrý. Nikdo ho nezkoumal a nikoho nenapadlo, že jeho mozek pracuje jinak. „Rodiče mě ale naučili disciplíně a faktu, že když člověk něco opravdu chce a odpracuje si to, tak toho dosáhne. Neexistují zkratky, nemá smysl hledat zázračná řešení, viníky ani výmluvy,“ říká. A díky tomu vystudoval střední školu, udělal maturitu a přijali ho i ke studiu na Fakultu chemicko-technologickou. Zakončil ji inženýrským titulem a na VŠCHT získal doktorský. Až teprve potom zjistil, že má ADHD. „Vnitřně se mi hodně ulevilo a pochopil jsem, že nejsem rozbitý, jsem jenom jiný...“

Za to, že je dnes pedagogem, vděčí své mentorce docentce Hyršlové. „Přišla s tím, že budu dobrý učitel a od čtvrtáku mě na tuto dráhu připravovala. Vůbec se se mnou ale nemazala, hodně mě v mém rozvoji

posunula,“ vzpomíná se smíchem sobě vlastním Jiří Nožička. Na začátku učil ekonomiku, ale cítil, že to není ono. Pak dostal na starosti ekonomii, do které se totálně zamiloval. Nejprve ji učil na Fakultě chemicko-technologické, nějaký čas strávil na Fakultě ekonomicko-správní, kde se věnoval i popularizaci finanční gramotnosti. Dnes učí ekonomii na Dopravní fakultě Jana Pernera a svou výuku neustále zlepšuje. „Nedávno moje hodiny navštívila vynikající metodička výuky Soňa Hermanová a společně jsme pak probírali, co na výuce zlepšit, jak ji zase posunout,“ dodává zapálený muž v mikině s logem UPCE na hrudi.

• Potkáme vás v univerzitním oblečení často?

Rozhodně ano. Vyjadřuju tím svoji sounáležitost s univerzitou, které vděčím opravdu za hodně. Během studia jsem oceňoval především to, že jsem mezi studujícími nebyl jenom nějaké anonymní číslo, ale člověk. Osobní přístup akademiků mi umožnil pochopit princip vysokoškolského studia a úspěšně dostudovat. Když jsem se pak sám stal akademikem, měl jsem štěstí na vedoucí kateder, kteří mě vždycky podporovali v rozvoji. Není snadné být mým vedoucím, ale lidé tady tuto výzvu přijali.

• Univerzitní tričko jste nosil i na svém treku po Jižní Americe...

To je pravda. Vyrázil jsem tam s partou kamarádů a prošli jsme nejjihnější trek planety na Isla Navarino, treky u hory Fitz Roy, O-trek kolem Torres del Paine.

Na kolách jsme projeli i Velikonoční ostrov. Tričko jsem měl na sobě, když jsem vylezl třeba na vrchol šestitisícovky Uturuncu v Bolívii, když jsem byl u obratníku Kozoroha, na ledovci Perito Moreno a na spoustě dalších zajímavých míst. Moji partáci mu říkali firemní tričko (smích).

• **Potkal jste na cestách nějakého krajana, který UPCE znal?**

Jednu humornou situaci v poušti Atacama v Chile tričko způsobilo. Když se nás skupina Chilánů ptala na jeden trek, snažili jsme se jim kamarádovou španělštinou kombinovanou s mojí angličtinou vysvětlit, že stojí za projití. Po pár minutách konverzace se jedna dívka začala hrozně smát a česky prohlásila, že si to klidně můžeme říct i česky, když vidí tričko Univerzity Pardubice, protože je také z Česka (smích).

• **Sbíral jste po cestě i kešky?**

Pár jsme jich našli, i když tenhle trek nebyl o keškách jako spíš o přírodě. V téhle oblasti jich zrovna moc není. Přesto mám třeba nejjihnější kešku planety mimo Antarktidu, kešku s polohou vyšší než 6000 m n. m., kešky z vrcholů sopek nebo kešku z Velikonočního ostrova věnovanou českému technikovi Pavlu Pavlovi.

• **Co vás baví na geocachingu?**

Baví mě svoji pestrostí. Je to hra, ve které nikdo s nikým nezávodí, každý je vítěz, protože hraje svoji vlastní hru. Jejím smyslem je přivést člověka ven na nějaké zajímavé místo, které nenajde v průvodci. Spojuje lidi, kteří se chtějí bavit, chodí do terénu

a rádi luští různé šifry. Geocachingu se věnuju přes 20 let, takže mám na kontě desítky tisíc keší. A baví mě na tom ta naprostá volnost v tom, co si člověk vybere a jak bude trávit svůj čas, motivuje ho to ujasnit si priority, protože prostě nejde stihnout všechno.

• **Jednu kešku jste založil i na UPCE. Funguje pořád?**

Funguje a není ani těžké ji odlovit. Schválně si to zkuste a dejte mi vědět.

• **Potřebuju k tomu něco speciálního?**

Stačí mít v telefonu nainstalovanou aplikaci, která vám místa s keškami ukáže, přesnou polohu ale už musíte najít nebo vyluštit sami. Její nález si zalogujete do aplikace i do přiloženého logbooku, pokud je kvůli velikosti kešky součástí. A můžete jít pro další.

• **Zažíváte díky keškám i adrenalinové situace?**

Před geocachingem byl pro mě největší adrenalin sjezd na horském kole. Teď získávám adrenalin úplně jinak. Díky keškám jsem se naučil lézt po stromech bezpečně a neinvazivně, abych jim nijak neublížoval. Jedna keška je třeba na vrcholu nejvyššího stromu v Česku, tedy ve výšce 60 metrů, ale první větve začínají ve 45 metrech. Pro adrenalin si lezu i na skály a bez geocachingu by mě to k těmto aktivitám nejspíš nepřitáhlo.

• **Tohle je váš relax?**

Jakmile se cvaknu do lana, všechnen můj stres zmizí. Mozek racionálně vyhodnotí, že při lezení je dobré soustředit se jenom na to, protože v koruně stromu si nemůžu dovolit jedinou chybu. Dnes tam lezu hlavně

**„Snažím se stále posouvat
a každý den udělat svět lepším.
Chci jít spát s pocitem, že jsem
den žil a nejenom ho přežil.“**

pro relax a jen málokdy kvůli kešce. A když už jsem nahoře, zbavím stromy třeba jmelí nebo je rovnou prořežu.

• Co vám geocaching dal?

Dal mému životu větší smysl. Na jednom z prvních zdejších setkání geocacherů jsem potkal svou manželku. Dnes kešerské šifry luštíme spolu a máme promakaný efektivní brainstorming. Trávíme tak volný čas i s našimi syny. Je fajn mít společné zájmy a zážitky. Hodně vděčný jsem i za okruh geocacher-ských přátel. Jsou to lidé podobného ražení jako já, dobíjejí si baterky pochody po horách a bivaky v přírodě.

• Jezdíte také na kole, a to docela dlouhé trasy...

Za jeden cyklovýlet ujedeme třeba 1900 km, takže jsem projezdil kus Evropy. První cykloprojížďka vedla z Prahy do Brna po cyklostezce číslo 1. Pak jsme jeli od pramene řeky Moravy na její soutok s Dunajem. Na téhle trase jsme ještě využívali doprovodná vozidla, ale zjistili jsme, že to není ono. Chyběla nám volnost, a navíc jsme zbytečně zaměstnali řízením několik lidí, což vůči nim nebylo fér. Tak jsme příště zkusili jet od pramene Labe do Cuxhavenu sami a bylo to mnohem lepší. Bez závazků nás to víc bavilo.

• Kam ještě jste se na kole vydal?

Jeli jsme třeba po stopách Karla Havlíčka Borovského do Brixenu. Další rok zase po stopách Jana Amose Komenského do Lešna, Amsterdamu a Naardenu.

V roce 2018 bylo výročí 100 let naší republiky, a tak jsme jeli z nejvýchodnějšího města Zakarpatské Ukrajiny do nejzápadnějšího bodu Česka. Na rok 2019 připadalo 75 let od vylodění v Normandii, a tak jsem jel z pláže Omaha, kde se vylodila americká 1. pěší divize, do Chebu, který osvobodila. Jel jsem třeba také z Pardubic na nejsevernější, pak na nejzápadnější, nejjihnější a na nejvýchodnější bod Česka a odtamtud zase zpátky do Pardubic. Poslední jízda vedla po stopách Mistra Jana Husa. Z hradu Krakovce jsme jeli do Kostnice, odtamtud do Lipan a skončili jsme v Husově ulici v Pardubicích. Každý cyklovýlet měl nějaký motiv, nechal jsem si třeba po vzoru Borovského narůst knír, a tchyně mi dokonce přešla cyklistickou bundu na kabát, který Borovský nosil.

• Jak vás takové výlety napadají?

Je to jedna z výhod ADHD, člověk je přirozeně kreativnější a má víc nápadů. Nevymyslím to cíleně, vždycky to ke mně nějak samo přijde. Na úplném začátku to byly výlety podél řek. Když jsem chodíval jako malý s rodiči do přírody, vždycky mě fascinovalo, jak se z malého potůčku postupně stane řeka, která si razí cestu korytem. Začal jsem výlety od pramenů východočeských řek až po jejich ústí do větších. A pak jsem jednou přemýšlel, jak dlouho trvá kamínku doputovat od pramene Labe jen působením přírodních sil až do Severního moře, a rozhodl jsem se to zjistit.

❶ A jak dlouho to trvá?

Podle mých měření necelých 11 dní. Knížky uváděly nějakých tisíc let, což se mi zdálo hodně. Tak jsem u pramene Labe vzal kámen, podepsal ho, dal do kapsy a vyrazil jsem na kole podél řeky. Za jedenáct dnů jsem byl v cíli a kámen vhodil do Severního moře.

❷ Musíte mít asi hodně dobré kolo...

Vůbec. Cyklovýlety nejsou o tom, jestli máte drahé kolo. Mám obyčejného ocelového treka, kterému je kolem 30 let. Nedám na něj dopustit. Váha naloženého kola se pohybuje okolo 50 kilo, protože vezu stan a dost věcí pro všechny. Díky ocelovému rámu je snadno udržovatelné a odolné. Závady jsem si vždycky opravoval sám nebo s pomocí místních, zatímco ostatní museli hledat servis.

❸ Nebál jste se, že vás cestou někdo srazí?

V naší republice a na Slovensku trochu ano. Člověk tu poměrně často ochutnává kapalinu do ostříkovačů a předjíždění s odstupem pár centimetrů. Kdekoliv na západ od nás to ale neplatí. Tam panuje obrovská ohleduplnost a podpora. Abychom se dostali na úroveň evropských států, má naše silniční kultura ještě hodně co dohánět.

❹ Proč jezdíte zrovna na kole?

Na kole jsem součástí okolí, nejsem od něj izolovaný jako ve vlaku nebo v autě a zábavná je i interakce s místními. Navíc si zlepšuju fyzickou. Ale hlavní je ta neskutečná volnost.

❶ Zmiňujete ji poněkoličkáte, proč je pro vás tak důležitá?

Je to můj leitmotiv. Věřím, že když se dá volnost rozumnému člověku, odemkne to v něm úplně jinou výkonnost. Proto se snažím, aby se i studující cítili během mojí výuky volně. Věřím, že pak se dokážou něco naučit, něco pochopit, ptát se na nejasnosti. Už Komenský říkal, že škola má být dílnou lidskosti, nikoliv mučírnu ducha.

❷ Co je smyslem vašeho života?

Snažím se stále posouvat a každý den udělat svět lepším. Chci jít spát s pocitem, že jsem den žil a nejenom ho přežil. „Žij život, který si zapamatuješ,“ říkával Avicii. Skvělé je jít spát s vědomím, že jsem někomu pomohl pochopit nějakou nejasnost. Ten pocit, když vidím, jak se studující rozsvítí oči, když něco pochopí, mám rád. Někdy mi stačí, když rozesměju svoji manželku. Jindy, když zlepším prostředí, ve kterém žijeme. Baví mě organizovat úklidy přírody a pokaždé se mi vyplaví skutečný dopamin, když po úklidu vidím kontejner plný odpadu, který by jinak ležel v přírodě v našem okolí. Občas slyším, že to je zbytečné, že v Asii jsou odpadu tuny a nic se s ním nedělá. Já ale radši měním to, co můžu změnit sám, než lamentovat nad tím, co změnit nemůžu. Vadí mi koukat na odpadky v mém okolí. Proto jsem rád, že se nám každý rok daří organizovat jarní úklid univerzitního kampusu. Přesně tohle dělá náš svět lepší. A třeba ta myšlenka časem dorazí i do Asie.

Diplomem to nekončí!

Vstupte do programu pro absolventy.
Bud'te s námi ve spojení
a čerpejte výhody.

